

AZ ÉLET
REMÉNYE

Kölykök és fiókák az Állatkertben

KOVÁCS ZSOLT–SZABON MÁRTA

AZ ÉLET REMÉNYE

Kölykök és fiókák az Állatkertben

KOVÁCS ZSOLT-SZABON MÁRTA

AZ ÉLET
REMÉNYE
Kölykök és fiókák az Állatkertben

Impresszum

Bevezető

*Az ember nemcsak azért felelős, amit tesz,
hanem amit nem tesz meg.*

Protagorasz

A mai, modern állatkertek sokrétű missziót vállalnak. Az állatvilág itt élő nagykövetein keresztül mesélnak a nagyvárosok lakóinak ember és természet elveszőfélben lévő harmóniájáról, miközben egyszerre rekreációs helyszínek, az ökológiai–környezeti kultúra, az oktatás fontos központjai, segítik a veszélyeztetett élőlények fennmaradását, és örökségünket ápoló kulturális terek is. Évente hatszázmillió ember látogatja ezeket a kerteket a világon – mindenhol a legjelentősebb kulturális és turisztikai attrakciók közé tartoznak.

A Budapesti Állatkert is Magyarország első számú attrakciója. Száz évvel ezelőtti zseniális tájtervezésének, műves épületeinek köszönhetően határon túlról is vonzza a látogatókat. Talán nem túlzás azt állítani, hogy a világ egyik legszebb műemlék-állatkertje. De ennél sokkal messzebb is jutott: a természettel kapcsolatos kultúra mellett a művészetek területein is komoly kínálatot és szolgáltatásokat épített fel. Rendezvényeket, fesztiválokat, művészeti kiállításokat, komolyzenei vagy jazzkoncerteket szervez. Komplex kulturális intézmény lett, a maga nemében egyedülálló közösségi tér.

Zoológiai gyűjteménye európai összehasonlításban is igen gazdagnak mondható, hiszen 1072 állatfaj 10354 egyedéről, valamint 117 nem egyedileg nyilvántartott tenyészetéről gondoskodunk. Ráadásul a 2013-as év kiemelkedően sikeresnek bizonyult a világra jött állatkölykök és fiókák sokfélesége és magas száma miatt is. Igazi „baby boom” zajlott a Budapesti Állatkertben. Csak a jelentősebb eseményeket számba véve 50 különböző állatfajnál volt szaporulat, a világra jött utódok száma pedig elérte a 248-at. Akadnak ritkán látható

egzotikus különlegességek: aranyhasú mangábék, Aldabra-óriásteknősök, hatalmas flamingó- és pelikáncsapatok, mérgeskígyó-kollekció, szaporodó gorilla- és orangutáncsaládok. Borjú született az elefántoknál, kölyök a szibériai tigriseknél, a perzsa leopárdoknál, az indiai oroszlánoknál, a szerecsen- és gyűrűsfarkú makiknál, az éji majmoknál, a mókusmajmoknál és a jávai languroknál. A kétujjú lajhárok, a Varázshegyben látható csupasz turkálók és gundik is rendszeresen szaporodnak.

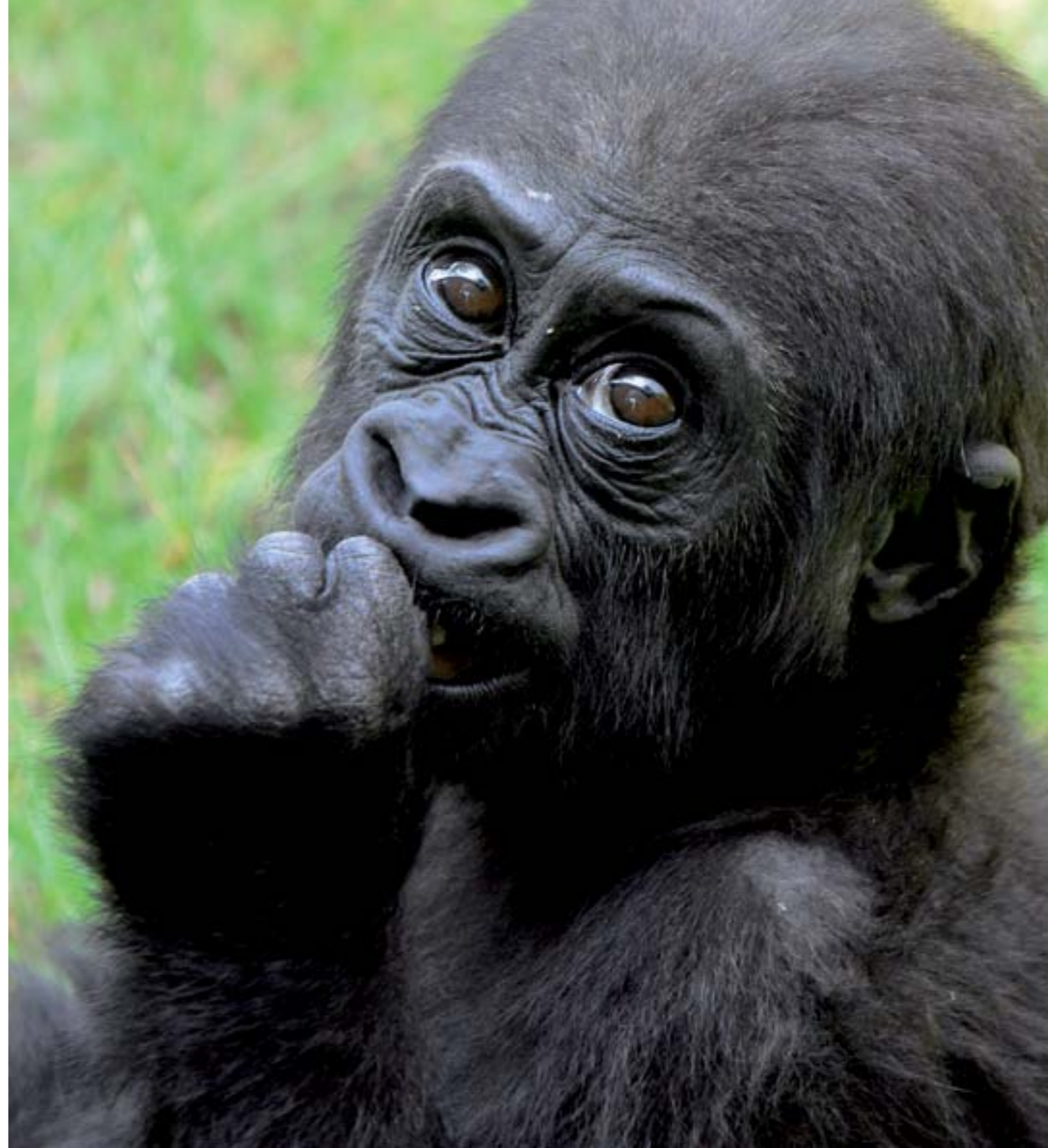
A legnagyobb nemzetközi visszhangot azonban a csupaszorrú vombatok szaporodása váltotta ki. A kölyök még a 2012-es év legvégén születhetett, de csak 2013-ban lehetett az erszényben fejlődő kicsiről tudomást szerezni. A vombatkölyök születése azért számít különlegességnek, mert európai állatkertben utoljára húsz évvel ezelőtt volt példa szaporodásukra.

Am nemcsak az európai természetvédelmi tenyésztési program keretei közt világra jött utódokra lehetünk méltán büszkék, hanem a magyarországi védett állatfajok sérült egyedének mentésére, gyógyítására is. A sérült, elárvult (ún. mentett) állatok az Állatkert Természetvédelmi Mentőközpontjába, illetve Madármentő Állomására kerülnek. Itt állatorvosaink ellenőrzött egészségügyi körülmények között tudják a beteg, legyengült állatokat ellátni. Amennyiben a sérülés típusa ezt lehetővé teszi, a meggyógyított, megerősödött állatokat nemzeti parkokkal, természetvédelmi egyesületekkel együttműködve az eredeti élőhelyükre visszatelepítjük, szabadon engedjük.

Látható, hogy a fajok mentését célzó munkák egyikét sem lehet egyedül végezni. Tudósok, állatkertészek és természetvédők összefogása és hatalmas erőfeszítése kell ahhoz, hogy egy kis híján kipusztított állatfaj sorsát megváltoztassuk, és visszafordítsuk a néha reménytelennek látszó folyamatokat. Az ilyen együttműködés nem lehet szalmaláng; évtizedek jól szervezett, felkészült, minden szereplőt bevonó és kitartó fajmentő tenyésztő munkájának köszönhetően menekülhetnek csak meg a kipusztulástól a sérülékeny fajok. Az „Állatkerti Kötetek a Természetért” a veszélyeztetett, kihalás szélére sodródott, létükben fenyegetett, élőhelyeik nagy részéről már eltűnt állatfajok megmentésére figyelmet irányító üzenetek sorozata. Célunk, hogy világossá tegyük: az élővilág sokszínűségének megőrzése mindannyiunk számára fontos, mert a biodiverzitás csökkenése minden élő rendszer, az egész földi bioszféra sebezhetőségét növeli, és hatással van az emberiség jövőjére, életének minőségére is.

Az összefogással a kihalás széléről visszahozott fajok nem egyszerűen az adott faj megmenekülésének történetét jelentik, többek annál: jelképek. Jelképei annak, hogy megóvható a pusztuló vadvilág. Jelképei annak is, hogy érdemes küzdeni a fajok megőrzéséért, mert ez igenis lehetséges, ha elég sokan akarják, és teszik, amit kell. Ajánlom ezt a kötetet minden természet- és állatszerető olvasónak, aki a ritka és érdekes állatok megismerésén túl érdeklődik az iránt is, hogyan mentheti meg a felelős és tudatos szakmai munka a végveszélybe jutott állatokat.

Prof. Dr. Persányi Miklós
a Fővárosi Állat- és Növénykert főigazgatója

A természetvédelmi célú tenyészmunkában együttműködő szervezetek

A következő fejezetekben a Természetvédelmi Világszövetség által figyelemmel kísért, általában csökkenő egyedszámú fajok, alfajok közül mutatjuk be azokat, amelyek a Fővárosi Állatkertben láthatóak és természetmegőrzési célú tenyésztési programokban vesznek részt. Többségük sikeresen szaporodik és jelenleg is kölyköket, fiókákat nevel. Emellett a sikeres mentési és visszatelepítési történetek közül is válogattunk néhányat, hogy képet adhassunk arról, mely fajok kaptak eddig helyet az állatkertek alkotta modern Noé-bárában.

A rövidítések jelentései

						
IUCN	WAZA	EAZA	EEP	ESB	ISIS	WWF
International Union for Conservation of Nature Természetvédelmi Világszövetség	World Association of Zoos and Aquariums Állatkertek és Akváriumok Világszövetsége	European Association of Zoos and Aquaria Európai Állatkertek és Akváriumok Szövetsége	European Endangered Species Programme Európai Fajmentő Tenyésztési Program	European Studbook Európai Törzskönyv	International Species Information System Nemzetközi Fajinformációs Rendszer	World Wide Fund for Nature Természetvédelmi Világalap

A Természetvédelmi Világszövetség veszélyeztettségük alapján kategóriákba sorolja a vadon élő állatfajokat.

A könyvben az alábbi kategóriákat használtuk:

				
Mérsékeltlen fenyegetett (Near Threatened)	Sebezhető (Vulnerable)	Veszélyeztetett (Endangered)	Súlyosan veszélyeztetett (Critically Endangered)	Kihalt (Extinct)
Nem fenyegetett (Least Concern)				

Állatkerti Vöröskönyv

Aranyhasú mangábe (*Cercocebus chrysogaster*)

Ez a különlegesen szép színezetű, Kongó területén előforduló majom, az Állatkertünkben tartott egyik legritkább állatfaj. A világ több ezer állatkertjében alig akad olyan, ahol látható, jelenleg 9 állatkert mutatja be összesen 42 egyedét. Az állatkerti állományon belül évek óta a legjobban szaporodó kolónia a budapesti (jelenleg 8 nőstény és egy hím alkotja). Az elmúlt 10 évben 12 kis kölyök cseperedett fel állatkertünkben. A rendkívül ritka faj vadon élő állományáról viszont egyáltalán nincsenek pontos adatok, még életmódjáról is csak az állatkertekben tartott egyedek viselkedése alapján tudunk valamit. Természetvédelmi szempontból rendkívül fontos minden egyes állat, hiszen jelentős genetikai értékkel bírnak. Mivel az állatkerti populációt olyan kevés egyed alkotja, ami nem elegendő egy fajmentő tenyésztési program indításához, csak gondos törzskönyvezését végzik. Ha az állatkerti állomány létszáma kellően megnövekedik, megindulhat a tervszerű tenyésztési program és ha szükséges, a természetbe való visszatelepítésükkel a vadonbeli állományuk megerősítése is.

RENDKÍVÜLI RITKASÁGA MIATT NEM ÁLL RENDELKEZÉSRE MEGFELELŐ ADAT A VESZÉLYEZTETETTSÉGÜK MEGÁLLAPÍTÁSÁRA

Arany oroszlánmajom (*Leontopithecus rosalia*)

Az arany oroszlánmajom elsősorban a sűrű, elsődleges erdők lakója. Különösen azokat a területeket kedveli, ahol nagy számban élnek broméliák. Leginkább az öt-tíz méter magas régiót lakja. A legnagyobb veszélyt az erdőirtás jelenti számára, ugyanis élőhelyének 98 százalékát már kiirtották! Az, hogy ma a természetben újra mintegy 1000 oroszlánmajom él, egyértelműen az állatkerteknek köszönhető. A múlt század hetvenes éveinek elején a faj természetes élőhelyén, Brazília keleti partvidékén már csak mintegy száz egyed élt, s körülbelül ugyanennyi lakott a világ állatkertjeiben is. A kidolgozott tenyésztési és visszatelepítési programoknak köszönhetően az állomány a természetben és állatkertekben is folyamatosan növekszik, állatkerti állománya jelenleg 473 példány.

Az első karmosmajmok, amelyek Állatkertünkbe érkeztek, arany oroszlánmajmok voltak, 1912-ben. A jelenlegi pártól eddig két kölyök született.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

14

Ázsiai elefánt (*Elephas maximus*)

Az ázsiai vagy más néven indiai elefánt veszélyeztetett állatfaj, az erdőirtások miatti élőhelyvesztés és a vadászat következtében ma már csak szigetszerű állományokban fordul elő, összesen 13 országban és mintegy 35000-50000 példányban. Ez a szám csak tizede a száz évvel ezelőttinek.

Állatkertünkben az első olyan kiselefánt, amely két és fél éves koráig életben is maradt, 1941. szeptember 16-án jött világra. Az utána született kiselefántok – az 1956-os születésű Jubile és az 1961-ben született Quinba – már szerencsésen felnevelkedtek. Jelenleg is látható egy kiselefánt a kifutóban: Asha, az 1913. február 14-én világra jött borjú. Asha egészségéért napokig aggódnunk kellett, ugyanis nem szopott, csak napok multával találta meg anyja emlőjét. Addig mesterségesen kellett táplálni. Egyre több indiai elefántborjú születik állatkertekben, 2008 és 2012 között Európában 75 ázsiai kiselefánt jött világra.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Ázsiai vadkutya (*Cuon alpinus lepturus*)

Az ázsiai vadkutya hatékony vadászok és utódgondozásuk is jól szervezett, ennek ellenére fennmaradásuk csak akkor biztosított, ha élőhelyeiket nem pusztítjuk tovább. A felaprózott vadászterületeken a megfelelő zsákmányállatok száma is csökken és az orrvadászat is jobban fenyegeti őket. A kutya betegségeire (veszettség, parvovírus, élősködők) is nagyon fogékonyak, így gyakran az elkapott fertőzések tizedelik az állományt. Jelenleg vadon kevesebb, mint 2000 egyed él. Az állatkerti természetvédelmi tenyésztésprogramban, ebből az alfajból, összesen 23 állatkertben 131 egyed vesz részt, amiből 12 nálunk látható. Falkában vadásznak, így akár szarvasbikát, vizibivalyt is képesek elejteni, sőt akár a tigristől is elszedhetik a zsákmányt. A falka a kölyöknevelés terén is összetartó. Szüksége is van erre a vezérnősténynek, mivel egy alomban akár 12 kölyköt is világra hozhat. Budapesten 2009-ben és 2014-ben volt sikeres szaporulat. Előbb 4, utóbb 6 kölyök született. Az alfaj természetbeni helyzetét a kitöltött jelöltük a skálán, míg szaggatott vonallal a faj besorolását mutatjuk.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Borzas gödény (*Pelecanus crispus*)

A rózsás és borzas gödények – más néven pelikánok – Magyarországon a XIX. században még fészkeltek, de a vizes élőhelyek drámai csökkenése óta már csak ritka alkalmi vendégek. Kontinensünkön kívül a borzas gödény előfordul még észak-Afrikában, dél- és kelet-Ázsiában. Európában a legnagyobb költőállománya a Duna-Deltában él. Halakkal táplálkozik és többnyire csoportosan halászik. Ilyenkor több madár a part közelében láncot alkotva úszik, s szárnyukkal csapkodva terelik a halakat. Tágulékony torokzacskójába nagy mennyiségű halat tud gyűjteni és fiókáit is a torokzacskójából eteti a visszaöklendezett, félig emésztett halakkal. 9-15 kilogrammos súlyával az egyik legnehezebb repülő madár. Élőhelyei kiszáradása, a vízszennyeződés, valamint a zavarás és az illegális vadászat veszélyezteti a faj fennmaradását a természetben. Budapesten együtt tartjuk a rózsás gödényekkel és mivel minden évben sikeresen költenek, így nálunk látható a kontinens egyik legnagyobb állatkerti pelikán kolóniája.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Csupaszorrú vombat (*Vombatus ursinus*)

Az Ausztráliában és Tasmániában élő vombatot a farmerek nem kedvelik, mivel úgy tartják, hogy járatai, üregei a marhák számára csapdát jelentenek, állataik eltörhetik a lábukat. Az üldözés ellenére a csupaszorrú vombat szerencsére még gyakori élőhelyén, ahol népességét mintegy negyvenezer példányra becsülik. A zavartalan, hegyes-dombos vidékek erdeit és ezek tisztásait kedveli, az erdőirtással létrehozott legelőket is használja. Éjszakai életmódot folytat. Különlegessége, hogy erszénye, ellentétben a legtöbb erszényesével, hátrafelé nyílik. Ha nem így volna, ásás közben megtelne földdel. A másik, az erszényesek között szinte egyedülálló tulajdonsága, hogy fogai folyamatosan nőnek.

A vombat mindig is nagy állatkerti kuriózum volt; állatkertünkben először mintegy száz éve tartották, majd a hatvanas-hetvenes években, igaz, akkor egy másik fajt. A közönséges vagy csupaszorrú vombat állatkertünk egyik legnagyobb ritkasága, hiszen ez a mackószerű erszényes Európában csak három helyen látható, és a világ állatkertjeiben is mindössze 49 egyede él. Még nagyobb szenzáció, hogy 2012-ben kölyök is született, hiszen erre Európában húsz éve nem volt példa.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

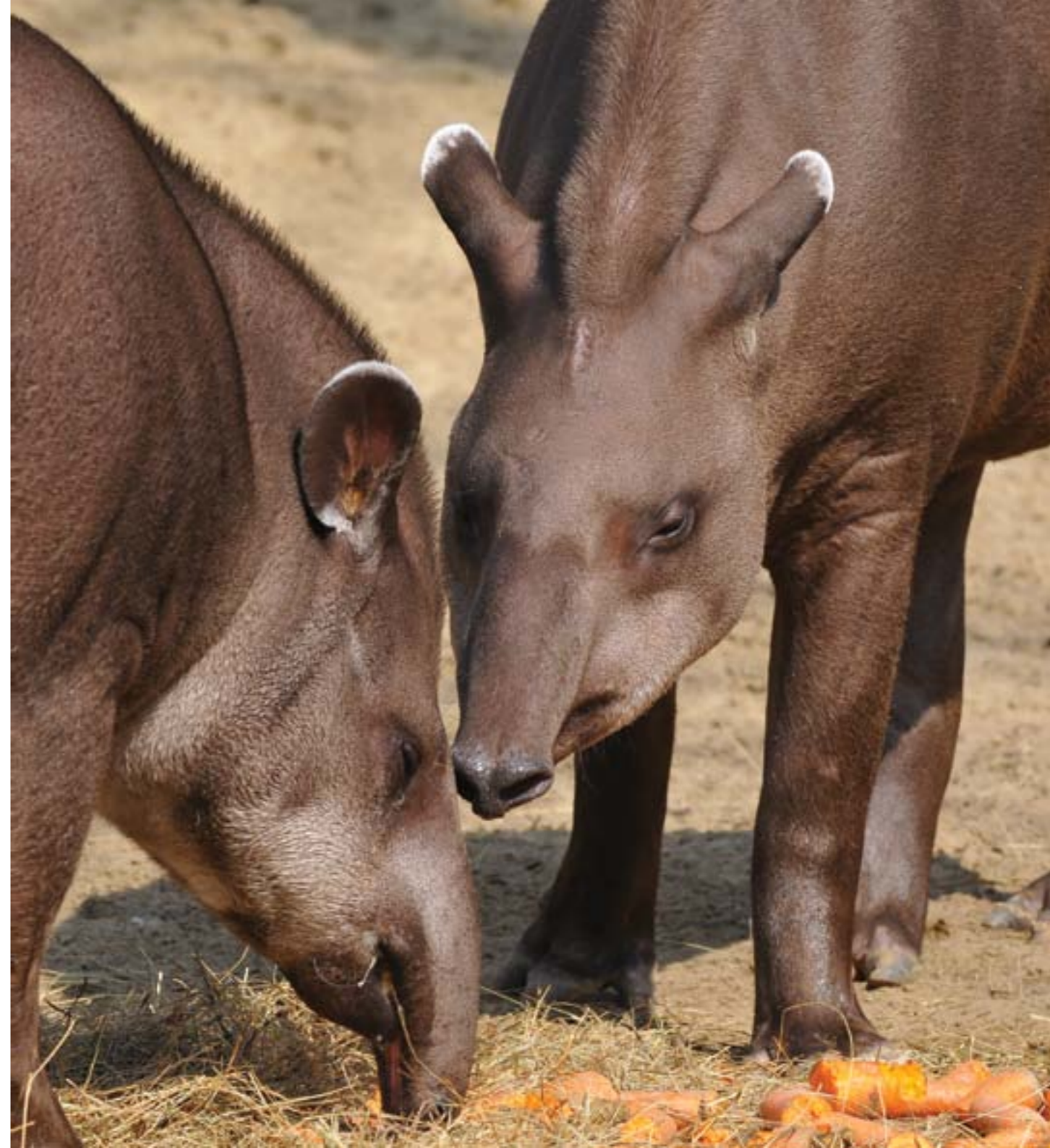
SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Dél-amerikai tapír (*Tapirus terrestris*)

A dél-amerikai tapír az Andoktól keletre, Észak-Kolumbiától Észak-Argentínáig honos. Mivel testtömege a másfél mázsát is elérheti, élőhelyének legnagyobb szárazföldi emlőse. A kifejlett példánynak természetes ellensége alig van, csupán a jaguár vadászik rá. Az amazonasi esőerdőkben viszonylag összefüggő állománya él, ám máshol csak kisebb, szigetszerű populációi vannak. Otthon van az őserdőben, mocsarakban, árterekben és folyópartokon, ritkábban a nyíltabb területeken. A hegyekben 1700 méter magasságig felhatol. Magányosan jár füvekből, levelekből, gyümölcsökből és kultúrnövényekből álló tápláléka után. Remekül úszik, s ha teheti, veszély esetén vízbe menekül. Rövidlátó, ellenben hallása és szaglása kiváló. Bőre vastag, így a tüskés bozótokban is könnyedén közlekedik. Hosszú életű, akár 30 évig is élhet. A világ állatkertjeiben ma 414 dél-amerikai tapír él. Állatkertünkben évtizedekkel ezelőtt már szaporodott, s bízunk benne, hogy jelenlegi tenyészpárunk is rövidesen megőrvendeztet minket egy borjúval.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Derby-kenguru (*Macropus eugenii*)

Bár a Derby-kenguru a természetben még meglehetősen gyakori, kontinensünk állatkertjeiben annál ritkább. A Budapesti Állatkertben évtizedek óta remekül szaporodik. Őshazája Dél- és Nyugat-Ausztrália, valamint néhány kisebb környező sziget. Betelepítették Új-Zélandra is, ahol nagyon hamar elszaporodott, és jelentős kártevő vált belőle. Ezért állományát itt gyakran gyérítik – mindhiába. Jobbára a növényekkel sűrűn benőtt területeket, erdőszéleket kedveli, a nyíltabb részekre csak legelni jár. Többnyire rejtőzködő állat, s éjszaka, illetve hajnalban táplálkozik, leginkább fűfélékkel. Néhány szigeten édesvíz hiányában tengervíz iszik. Érdekessége, hogy élőhelyének nagy részén ugyan magányosan él, másutt azonban társas kapcsolatot alkot, olyannyira, hogy a hímek között rangsor alakul ki. A nőstény 25-38 napig tartó vemhesség után egyetlen csupasz, embriószerű kölyköt hoz világra, az erszényben hordás ideje viszont 8-9 hónap. Budapesten az elmúlt tíz évben 39 kölyök született.

Ecsetfarkú patkánykenguru (*Bettongia penicillata*)

Ez a nyúl nagyságú erszényes ma a világ egyik legritkább kenguruja, amely már csak szigetszerűen honos Nyugat-Ausztrália délnyugati, illetve Queensland északi területein. Természetes állományát ötezer példányra becsülik. A faj megmentése érdekében néhány példányt a nem háborgatott dél-ausztráliai szigetekre is betelepítettek. Az ecsetfarkú patkánykengurut leginkább élőhelyének elvesztése, valamint a betelepített rókák és elvadult macskák veszélyeztetik. Fő tápláléka a gomba, de gumókat, gyantát és rovarokat is fogyaszt. Ecsetszerű szőrzettel borított farkában zsírt raktároz, így e „végtagja” élelmraktárként is funkcionál. A faj tenyésztése Budapesten is több évtizedes múltra tekinthet vissza. Jelenleg három példány látható, és az utóbbi tíz évben két kölyök bújt ki az erszényből. Mivel az ecsetfarkú patkánykenguru éjszakai életmódot folytat, állatainkat az Ausztrália-ház éjszakai részében helyeztük el.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Éji majom (*Aotus azarai boliviensis*)

Az éji majom vagy más néven bagolymajom a világ egyetlen éjszakai életmódot folytató majma, igaz ma már nem egy, hanem több, egymásra nagyon hasonló fajtát tartják számon. Nemrég kialakított rendszertana miatt nincsenek pontos információk az egyes fajok állományáról, az azonban tény, hogy az élőhely csökkenése valamennyiüket veszélyezteti. A bagolymajmok kiválóan látnak a sötétben, ám ősük nem voltak éjszakai állatok: vélhetően a ragadozók és a táplálékkonkurrens miatt kényszerültek a napszakváltásra. Szigorú monogámiában élnek, és családi csoportokban járnak, a legnagyobb hordák a szülőpárból és azok négy kölykéből állnak. A nőstény 126-133 napig tartó vemhesség után egy, ritkán két kölyköt hoz világra. Állatkertben az éji majom akár 25 évig is élhet.

Budapesten az elmúlt tíz évben négy kölyök született, annak ellenére, hogy éppen az egymásra nagyon hasonló, ám genetikailag messze álló fajok miatt nehéz összeillő tenyészpárokat találni.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Fehérfejű selyemmajom (*Callithrix geoffroy*)

A legkisebb majmok közé tartozó fehérfejű selyemmajom Délkelet-Brazília maradványtervidékeit lakja. Kicsiny populációja és apró termete miatt nehezen tanulmányozható, így természetes viselkedéséről keveset tudunk. Társas életet él, csoportjai akár húsz tagú családi közösségek is lehetnek. Nappal aktív, s ha teheti, az éjszakát védett faodúban tölti. Kommunikációjában jelentős szerepet játszanak az illatmirigyek is. Tápláléka igen változatos: gyümölcsök, virágok, kisebb állatok mellett nagy mennyiségben fogyaszt mézgát is. A nőstények általában ikreket hoznak világra. A már felnőtt utódok segédkeznek fiatalabb testvéreik felnevelésében. Nem is olyan régen a selyemmajmok állatkerti tartása még komoly gondot okozott, ám amióta biztosítható számukra a speciális étrend és javultak a tartási feltételek, már rendszeresen szaporodnak is. Budapesten eddig három kölyök született.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Gundi (*Ctenodactylus gundi*)

A gundi Észak-Afrika sziklás, félsivatagos területeinek lakója. Sok más sivatagi kisemlőssel ellentétben nem éjszaka, hanem nappal aktív, mi több, szívesen napfürdözik is. Olyan tökéletesen alkalmazkodott a sivatagi életmódhoz, hogy ivóvízre egyáltalán nincs szüksége, vízigényét a táplálékban található vízből is képes fedezni. Nagy sebességgel és ügyességgel szaladgál akár a függőleges sziklapárkányokon is. Jól szigetelő bundáját gondosan ápolja, fésülgeti a hátsó láb ujjain található, fésűszerű sörtékkel. Az embert is megbetegítő *Toxoplasma gondii* nevű egysejtű parazitát, amely a toxoplazmózist okozza, a gundi szöveteiből mutatták ki több mint 100 éve. Természetbeli állományáról nem rendelkezünk adattal, de a becslések szerint a faj megfelelően nagy számban fordul elő élőhelyén. A populációjukat különösebb veszély nem fenyegeti. Jelenleg 15 állatkertben látható gundi. A 84 állat közül 12 a Budapesti állatkert lakója, akik közül két kis gundi decemberben és újabb három 2014 februárjában született.

Gyűrűsfarkú maki vagy katta (*Lemur catta*)

Madagaszkár déli és délnyugati, szárazabb területeit lakja. Nappali életmódot folytat. Sokat tartózkodik a talajon, noha jobbra fán termő gyümölcsökkel, levelekkel és virágokkal táplálkozik. Nagyobb, mintegy húsz fős csoportokban él, amelyet egy nőstény vezet. A csoport a lakókörzetének határát a végbéltájék és a mellső végtag mirigyeinek váladékával jelöli meg. A katta hosszú farka afféle vizuális jelként működik, amely az állat hollétéről, hangulatáról és a csoporton belüli helyzetéről egyaránt árulkodik. A faj érdekessége, hogy a kattakölykök kék szemmel jönnek világra, ám felnőve szemük jellegzetes élénksárga lesz.

A gyűrűsfarkú maki az állatkertekben leggyakrabban tartott makifaj: jelenleg 376 állatkertben 3275 egyedét tartják. Budapesten több csoportban 11 példány él, köztük három kölyök. Az elmúlt tíz évben összesen 15 kölyök jött világra.

Jácintkék ara (*Anodorhynchus hyacinthinus*)

Az jácintkék ara az egyik legnagyobb testű papagáj, testhossza 90-100 cm, testtömege akár másfél kilogramm is lehet. Dél-Amerika középső területeit lakja. Mivel faodvakban költ, életmódja az őserdőhöz kötött. Ezért is csökkenti számukat a nagyarányú őserdőirtás. Az arákat már az őslakosok is vadászták, különösen tollaik voltak értékesek számukra. Ám egyedszámuk katasztrofális megfogyatkozásához mégsem ez vezetett, hanem – az őserdőirtás mellett – a tömeges befogás, ugyanis ezeket az értelmes madarakat ezrével ejtették foglyul, majd exportálták őket házikedvenek Európába, Észak-Amerikába és Ázsiába. A vadon befogott madaraknak pedig jó, ha tíz százaléka életben maradt. Mára szerencsére mind kevesebb természetből származó ara jut el a madárkedvelőkhöz.

A jácintkék ara hímje és a tojója teljesen egyforma. Nehezen költ fogságban, állatkertünkben az elmúlt tíz évben négy fiókát sikerült felnevelni. E faj vadonélő állományát mintegy 6500 példányra becsülik, míg állatkertekben 386 egyed él.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Jávai langur (*Trachypithecus auratus*)

A jávai langurok csak néhány DK-ázsiai szigeten (Jáván, Lombokon) fordulnak elő. Mivel élőhelyük nehezen járható, trópusi vulkáni területen fekszik, így terepi megfigyelésükkel kevés kutató foglalkozik. Nincs is adat vadonbeli állományukról, így csak remélni lehet, hogy élőhelyeik zsugorodása, feldarabolódása még nem visszafordíthatatlan folyamat. A langurok élőhelyük irtása és a húsupért folytatott vadászatuk miatt kerültek veszélybe. A trópusi esőerdők a fakitermelés és a mezőgazdasági területek égetéses művelésbe vonása miatt fogyatkoznak ijesztő gyorsasággal, így az élőhelyeik mára elsősorban nemzeti parkokra korlátozódnak. A világ állatkertjeiben 168 egyede él, és az elmúlt évben született 29 kölyök-ből egy Budapesten jött a világra egy 8 fős csapat legújabb tagjaként.

A langurok idejük nagy részét a fákon töltik, a talajra nagyon ritkán ereszkednek le. Kis családi csapatokban élnek, amelyeket főként a női rokonok alkotnak. Két színváltozatuk – a rézvörös és a fekete – nemcsak a vadonbeli, hanem az állatkerti populációkban is gyakori.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

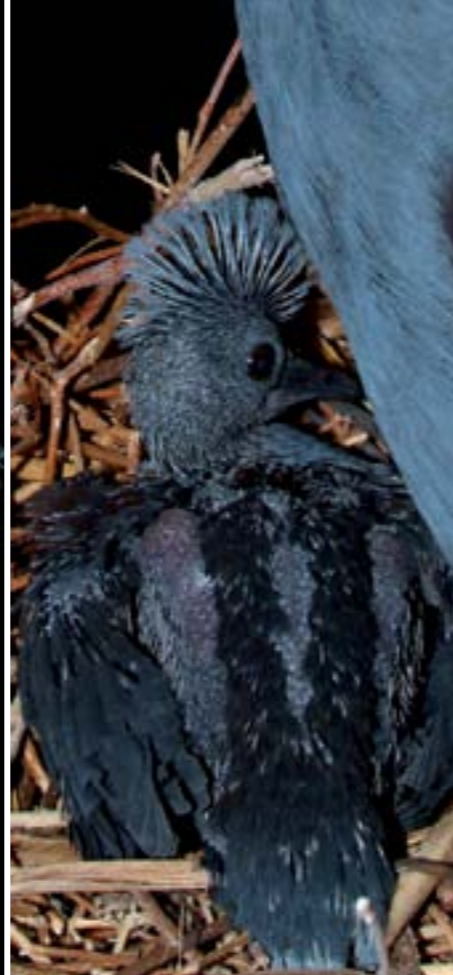
KIHALT

Kaffer szarvasvarjú (*Bucorvus leadbeateri*)

Az afrikai szavanna jellegzetes nagy testű madara. Leggyakrabban a földön mozog élelem után kutatva. Ügyes és óvatos vadász: becserkészi a fűben mozgó ízeltlábúakat és kistestű rágcsálókat, hüllőket. Vörös színű toroklebenye felfújható és rezonálva a hangadást segíti. Területét különös mély, dobolás-szerű hangot kiadva jelzi más csapatok vagy párok felé. Teljes állománya nem ismert, de valószínűleg csökkenőben van élőhelyének általános pusztulása miatt. Egyaránt sújtja őket a mezőgazdaság terjeszkedése, a pusztító bozót tüzek, valamint a vadászat és a kereskedelmi célú gyűjtés is. Mivel költéskor a tojó akár három tojást is rakhat, de csak az első kikelt fiókát neveli fel, ezért a kutatók gyakran a második, harmadik fiókát maguk nevelik fel, majd szabadon engedik. Ez a módszer hatékony az egyébként lassan szaporodó faj állományának stabilizálásában. Budapesten jelenleg egy szülőpár 2012-es kelésű fiókájával látható.

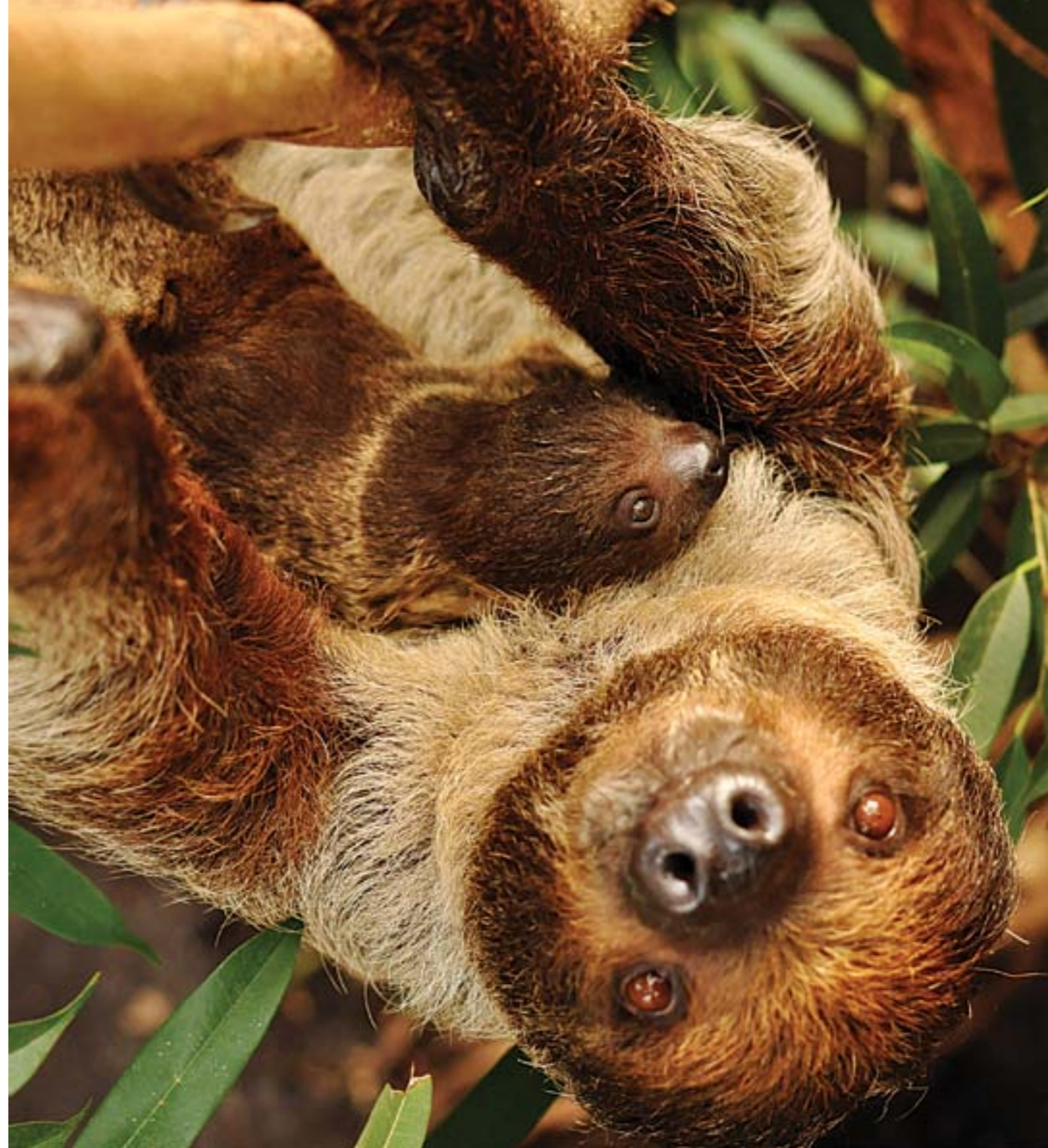

Kék koronás galamb (*Goura cristata*)

A világ legnagyobb ma élő galambja, testtömege elérheti a 2,2 kilogrammot, testhossza pedig a 75 centimétert. A nemek egyformák. Új-Guinea északkeleti részének és a környező kisebb szigeteknek az esőerdeit lakja. Népsége a természetben egyre fogy, egyrészt élőhelyének elvesztése, másrészt az állatkereskedelem miatt. Mivel húsa ízletes, vadásszák is. A koronás galamb egyedszámát a természetben mintegy 15000 egyedre becsülik. Hajnalban igen hangos, hangja leginkább a hajókürtölésre emlékeztet. Mintegy 40 cm átmérőjű fészket fákra építi, egy-két méter magasra. A tojó általában csak egy tojást rak. Költési ideje mintegy 30 nap, a fióka mintegy 28-30 napos korában hagyja el a fészket, s szülei még további két hónapig gondoskodnak róla. A koronás galamb hosszú életű madár, fogságban akár ötven évig is élélhet. Magvakat, gyümölcsöket, rügyeket, valamint ízeltlábúakat és csigákat eszik.

Állatkertünkben az elmúlt tíz évben 12 koronásgalamb-fióka kelt ki a tojásból.

Kétujjú lajhár (*Choloepus didactylus*)

A kétujjú lajhár Közép- és Dél-Amerika trópusi esőerdeiben honos. Főként levelekből, gyümölcsökből, alkalmanként apró állatokból álló táplálékon él. Ismeretlen lassú mozgású állat, ám ez nem lustaságára, hanem lassú anyagcseréjére vezethető vissza. Szőrükben algák élnek, amely együttélés a lajhárok szempontjából is előnyös. Ezáltal remek álcázó terepszínhez jutnak, mivel az algák zöldes árnyalatúvá teszik az egyébként szürkésbarna színű szőrt.

A lajhárok szaporodása is viszonylag ráérősen történik. Egyszerre csak egy kölykük születik, a vemhességi idő majdnem egy teljes év, az ellések között eltelt idő is elég hosszú és a kölyök ivarérése is viszonylag későn, úgy 4-5 évesen következnek be. Hogy mégis a faj fennmaradásához megfelelő számú utódot tudjanak világra hozni, a lajhárok viszonylag sokáig, 30-40 évig élnek. Állatkertünkben 2014 februárjában született utójára kölyök, akinek a legidősebb nőtényünk, Banya az anyja. A nőténynek ez a negyedik kölyke és a kicsivel együtt már 7 lajhár él Budapesten.

Mhorr gazella (*Nanger dama mhorri*)

A Mhorr gazella a dámgazella Északnyugat-Afrikában őshonos alfaja. Manapság egyike a legveszélyeztetettebb patásoknak, mivel a természetben egyetlen egyede sem él már szabadon. Az állatkertek tenyésztési program keretében igyekeznek megmenteni a kipusztulástól. Jelenleg 18 állatkert tenyészt a mhorr gazellát és a tartott egyedek száma alig több mint százötven. Ezért minden egyes utód jelentős lépés az alfaj megmentésében. A Fővárosi Állatkert 2008 óta vesz részt a programban és állataink 2009 óta rendszeresen szaporodnak is. 2013 év végén két borjú is született a csapatban.

A mhorr gazellát ugyanazok a problémák sodorták a kihalás szélére, amelyek szinte minden afrikai vadon élő patásfajt is veszélyeztetnek. A túlzott vadászat, az élőhelyeiket érő háborús pusztítások, a haszonállatok egyre nagyobb területen történő legeltetése, az élőhelyeik elvesztése mind szerepet játszottak abban, hogy az alfaj a természetből eltűnt. Az alfaj természetbeni helyzetét a kitöltött jelöltük a skálán, míg szaggatott vonallal a faj besorolását mutatjuk.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

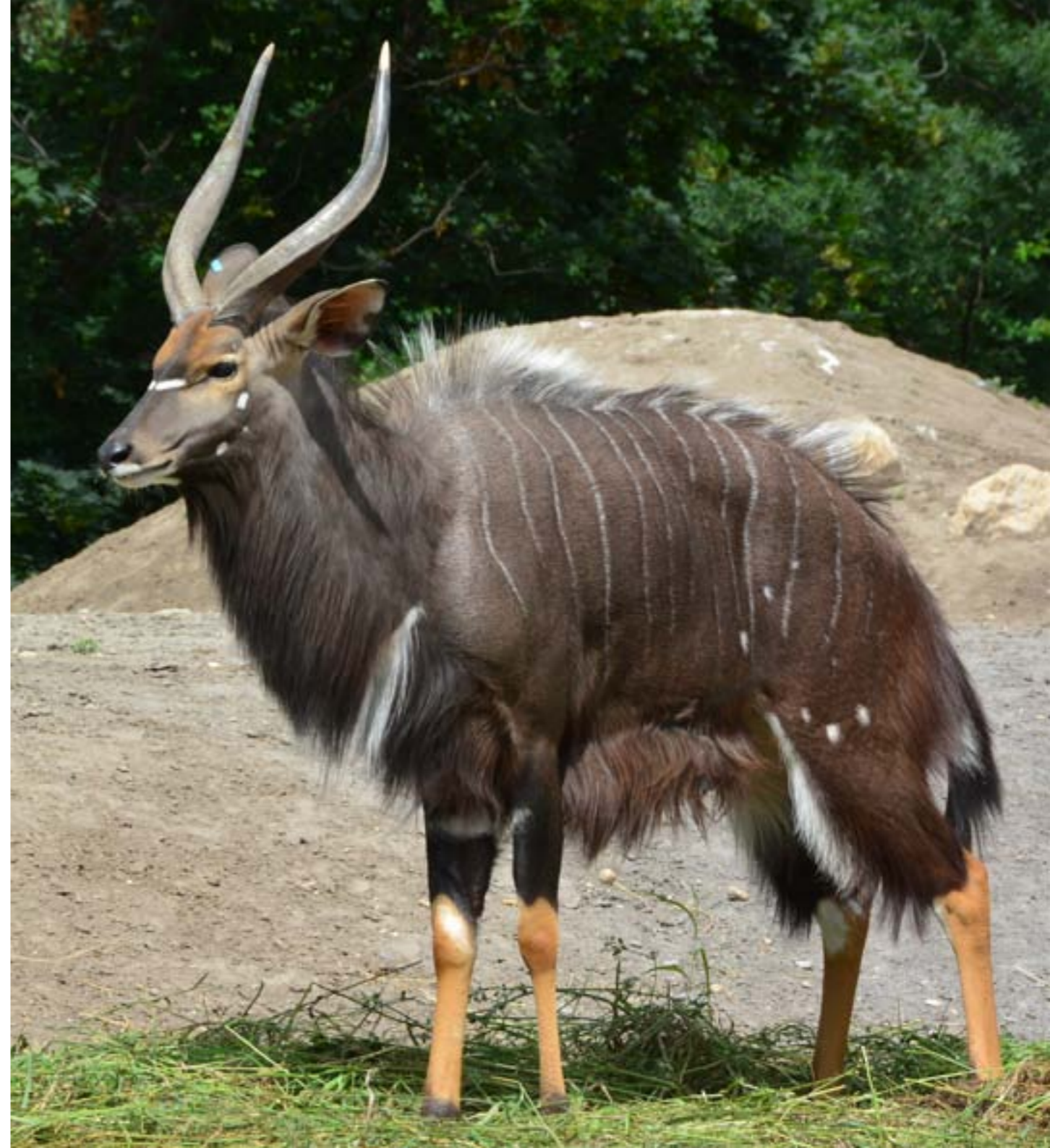

Mókusmajom (*Saimiri sciureus*)

A mókusmajom szerencsére még nem ritka a természetben, noha népessége egyre csökken. Állományait ma már leginkább az őserdő kivágása veszélyezteti, nemrég azonban még sok-sok ezer példányt fogtak be kísérleti állatnak az orvosi és kozmetikai laboratóriumok számára, s emellett hobbiállatként is gyakran tartották.

E kistestű majomfaj Dél-Amerikában honos, Kolumbiától Kelet-Bolíviáig, valamint Amazóniában. Leginkább az őserdőt kedveli, az Andok keleti felén 1500 méteres magasságban is előfordul. Gyümölcsökkel, hajtásokkal, virágokkal, gerinctelen állatokkal, madártojásokkal és kisebb gerincesekkel táplálkozik. A csoportok szinte folyamatosan vándorolnak, egy nap alatt átlagosan 2,5-4,2 kilométert tesznek meg.

A közönséges mókusmajom állatkertünk egyik emblémaállata is lehetne. Jelenleg húsz példány lakja a kifutókat, és az elmúlt tíz évben 34 kölyök született.

Nyala (*Tragelaphus angasi*)

Afrika déli részén őshonos antilopfaj. Ivari kétalakúság jellemzi, azaz a nőstények és a hímek egészen másként néznek ki. A nőstények 55-70 kg-osra nőnek, színük világosbarna erősebb csíkokkal, a hímek viszont akár 125 kg-ot is nyomhatnak és testüket sötétebb gesztenyebarna szőrzet fedi, a nyakukon, marjukon és hasukon hosszabb sörényszerű szőrzettel. A hímek tekintélyes szarvat viselnek, ami akár 80 cm hosszú is lehet. 2012-ben érkezett a jelenlegi három felnőtt állatunk (egy bika és két tehén) és 2013 decemberében már mindkét nőstényünk (Nina és Amira) világra is hozott egy-egy borjat.

Bár élőhelyükön az állományuk még nem veszélyeztetett az európai állatkertek előrelátóan már törzkönyvezik a fajt. Ennek oka, hogy a szavannán élő afrikai patások helyzete egyre kevésbé nevezhető stabilnak, mivel a mezőgazdasági területek gyors terjeszkedése, a megmaradt füves területek túllelgtetése és a vadászat erősen csökkentheti a vadon élő populációt.

Nyugati síkvidéki gorilla (*Gorilla gorilla*)

A gorillák Afrika trópusi esőerdeiben akár háborítatlan békességben is élhetnének. Természetes ellenségük nincs és főbb élőhelyeik is távol esnek az emberi településektől. Ennek ellenére egyedszámuk az elmúlt két évtizedben ijesztő gyorsasággal csökkent. A legnagyobb fenyegetést még mindig a húsuk iránti kereslet jelenti (bushmeat). Bár élőhelyeiken az erdők 60-80%-a még mindig érintetlen, ám a fakitermelés és a bányászat az esőerdőt egyre mélyebben szabdalja fel utakkal. Az utak megjelenésével egyre hozzáférhetőbbek lesznek a gorillák területei az orvvadászok számára is. A vadászat mellett az ebola vírus öli leginkább az emberszabásúakat. Becslés szerint 1995 óta a teljes gorillapopuláció egyharmada pusztulhatott el vírusfertőzés miatt. A terepi becslések szerint 125 000 nyugati síkvidéki gorilla élhet még. Tovább nehezíti a populáció erősödését, hogy a nőstények átlag 4-5 évente ellenek egy-egy kölyköt, így életük során legfeljebb 5-6 kölyöknek adnak életet. Ezért is fontos a faj mentésében a 783 egyedből álló állatkerti állomány, amiből 6 állat alkotja a Budapesti családot. Ezüsthátú hímünknek, Golónak, idős nőstényétől 3, jelenlegi fiatal párjától, Nyaundától egy kölyke, a most 4 éves Bongó született.

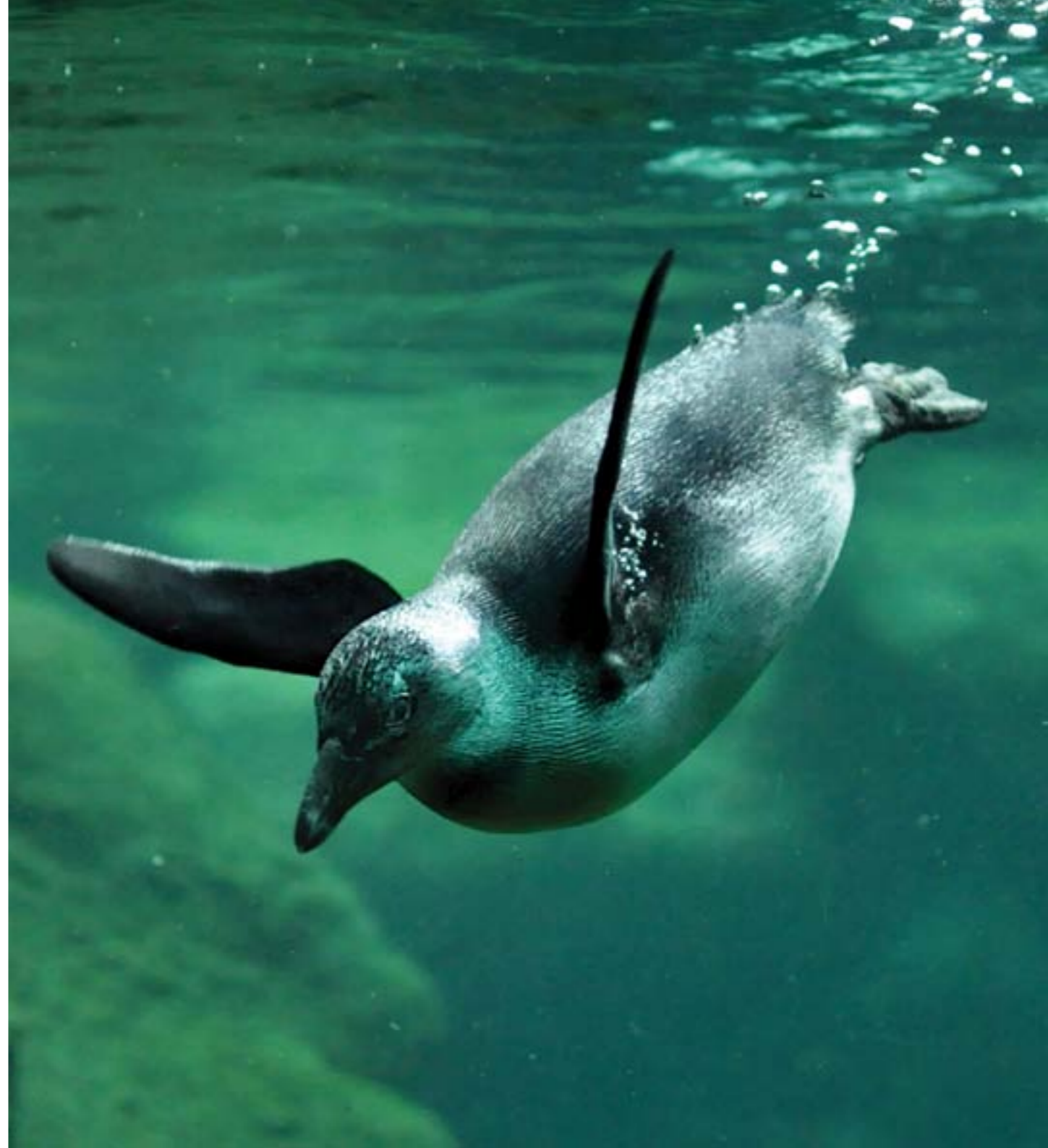
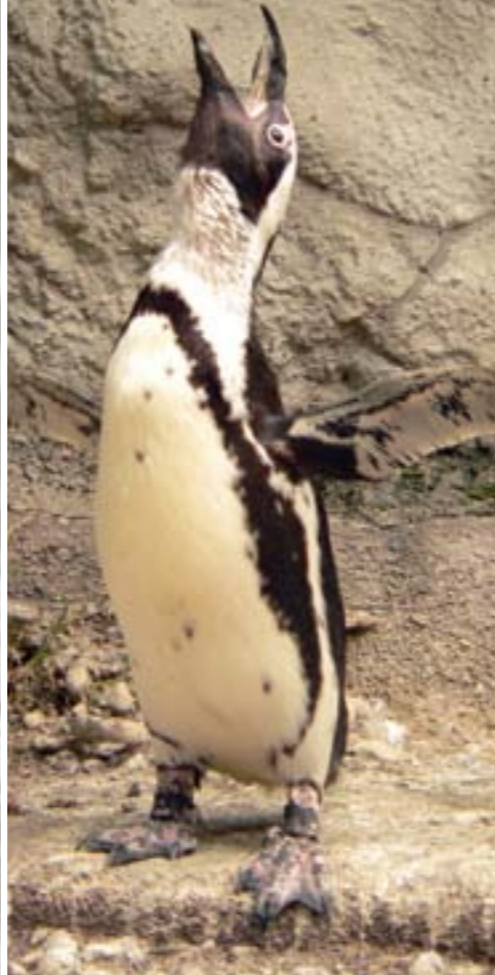
CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Pápaszemes pingvin (*Spheniscus demersus*)

A pápaszemes pingvin nem sarkvidéki állat, a faj Afrika nyugati partjai mentén él és költ. Állománya leginkább a környezetszennyezés miatt csökken, így fennmaradásukat az állatkerti tenyésztési program is segíti. A jelenleg vadon élő pingvinek száma a XX. század eleji állomány 10%-ára esett vissza. A csökkenés oka korábban a tojások tömeges gyűjtése volt, manapság viszont a part menti vizek erős olajszenyezése és az ipari méretű halászat. Afrika egyetlen pingvinfaja a többi pingvinhez hasonlóan kizárólag halakkal táplálkozik. A szárazföld és a szigetek partjain kolóniákban költ. Tojásait üregekbe rakja, amin a hím és a tojó felváltva ül.

Állatkertünkben 2013 decemberében egy gyakorlott szülőpár 2 fiókája négy nap eltéréssel kelt ki a tojásból. Mindkét fióka hímnek bizonyult. Mivel a nemeket ennél a fajnál ránézésre szinte soha nem lehet megállapítani, így ez a kérdés a tollminták biokémiai vizsgálata alapján dönthető el.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Perzsa oroszlán (*Panthera leo persica*)

A ma élő oroszlánalfajok közül a legközelebb van a kipusztuláshoz. Alig több mint 350 felnőtt egyede él a természetben, amely kis populáció alig egy tucat megmaradt állatnak a leszármazotta. Nyugat-Indiában található az az egyetlen védett terület (Gír Erdő) a Földön, ahol még szabadon élhetnek. Pedig 2000 évvel ezelőtt az oroszlánok a Közel-Keleten, Dél-Európában és Ázsiában is nagy számban fordultak elő, ám vadászatok miatt mára Afrikán kívül csak itt maradtak fenn. A veszélyeztetettségük miatt az állatkertek összehangolt tenyészmunkája létfontosságú az alfaj túlélése szempontjából. Ezért is fontos az a tény, hogy a 2013-ban állatkertekben született 26 kölyökből 7 a Budapesti Állatkertben jött világra. Az oroszlán az egyetlen csapatban élő és vadászó macskaféle. Ennek előnye a vadászat sikerességében is megmutatkozik: a falkában támadó oroszlánok minden harmadik vadászata sikeres, míg ha egyedül cserkésznek, akkor csak minden hatodik. A csoport további előnye, hogy egyedül álló módon az oroszlánoknál a hím maga is részt vesz a kölykök nevelésében. Az alfaj természetbeni helyzetét a kiegészítő jelöltük a skálán, míg szaggatott vonallal a faj besorolását mutatjuk.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Perzsa leopárd (*Panthera pardus saxicolor*)

A leopárd az egyik legalkalmazkodóbb nagymacska, egykor a legelterjedtebb macskaféle volt a Földön a házimacska után. Szinte minden éghajlati területen megél, a sivatagoktól az esőerdőkön, a füves területeken át a magashegyi tűlevelű erdőig. Zsákmánya tekintetében sem válogatós, elejt és elkap mindent, amit tud, az antilopotól a rovarokig, halakig. Sikeressége ellenére azonban állománya egyre csökken, a perzsa alfajból kevesebb, mint 1200 egyed él a természetben. Hiába a széles tűrőképesség, ha az élőhelyük egyre inkább egymástól távol eső, apró kis foltokra tagolódik, ahol az ivarérett állatok vagy nem tudnak találkozni egymással, vagy egyre inkább csak saját rokonaikkal érintkezhetnek. Az élőhely elvesztése mellett komoly probléma, hogy előfordulási területükön nincs megfelelő mennyiségű prédaállat, valamint hogy ezek a területek (pl. Örményország, Azerbajdzsán, Irán, Afganisztán, Grúzia és Türkmenisztán) gyakori katonai konfliktusok helyszínei is. Emellett egyszerűen bundájukért is ölik őket. A világ állatkertjeinek együttműködésével fenntartott tenyésztési programban 2013-ban 8 kölyök született, abból egy kis hím Budapesten.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Szélesszájú orrszarvú (*Ceratotherium simum*)

Az elefánt után az orrszarvú a Föld második legsúlyosabb szárazföldi emlőse. Mind az öt – Afrikában és Dél-Ázsiában élő – orrszarvúfajt az orrvadászat fenyegeti leginkább: a nem szűnő mérsárlások a tülkökért. A szélesszájú orrszarvúnak két tülke nő, amiből az első a hosszabb. Ezekért, valamint a húsáért folytatott vadászat miatt egyszer már a kihalás szélére került. Az 1890-es évek végén alig maradt egy maroknyi csoport belőle, ám az utolsó pillanatban megkezdett tenyésztő munkával, a megmaradt 30-40 állatból mára 20 000-es állomány fejlődött. További 524 állat állatkertekben él, így jelenleg ez a legnépesebb orrszarvú faj a Földön. A szélesszájú orrszarvút a világon elsőként Budapesten szaporították mesterséges megtermékenyítéssel. Az első így fogant és 2007-ben sikeresen világra jött borjú Nati volt, aki ma is állatkertünk szavannájának lakója. Azóta 2-2,5 tonnásra cseperedett és talán néhány év múlva ő már természetes úton fogant kisborjúnak ad majd életet. A második mesterségesen fogant borjúnk, L.Pancho, 2009-ben született és anyja nevelte egészen addig, míg a tenyésztőprogram résztvevőjeként, a kis bika az Athéni Állatkertbe nem került.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Szerencsen maki (*Eulemur macaco*)

A szerencsenmaki hímje fekete, míg a nőstény kávészínű. Északnyugat-Madagaszkár egy kis részének erdeit lakja. A zártabb erdők lombkoronájában szinte észrevétlenül mozog, csak messze hangzó és olykor ijesztő hangja jelzi a hollétét. Az éjszaka egy részében is aktív, de meglehetősen csak az ember aktív jelenléte miatt kényszerül. Öt-tíz fős csoportokban jár, melyeket egy tapasztalt nőstény vezet. A szerencsenmakik szociális viselkedése fejlett, például a majmokhoz hasonlóan kurkásszák is egymást, ám ők erre nem a kezüket, hanem speciális metszőfogakat használják. A szerencsenmakik vadonbeli állományáról nincs adat. Számuk egyre fogy, élőhelyüket gyakran felégetik, csapdazzák őket, és vadásznak is rájuk. Állatkerti tenyésztésük ezért is különösen fontos. A budapesti párnak eddig három kölyke született.

Szibériai tigris (*Panthera tigris altaica*)

A Földön ma élő legnagyobb termetű macskaféle. Habár látszólag egyformán csíkosak gyakorlatilag nincs két azonos mintázatú tigris. Mégsem a csíkokról, hanem a fülkagyló hátoldalán található, egyedi formájú, fehér színű foltról azonosítják egymást. Abban is különlegesek, hogy szeretnek vízbe merülni, jól úsznak, sőt vadásznak is a vízben. Egyedül az ember jelent számukra veszélyt, fennmaradásukat az orrvadászat és élőhelyeik pusztulása, feldarabolódása egyaránt veszélyezteti. Az egymástól távolra kerülő egyedek egyre inkább saját közeli rokonaikkal párosodnak, így gyakoribbá válnak az öröklött rendellenességek. A hagyományos keleti orvoslás a tigrisek legkülönfélébb testrészeit felhasználja (csontokat, szőrt, belső szerveket) emiatt az orrvadászat máig nem szűnik. Mivel az élőhelyeik irtása miatt a települések közelébe kerülhetnek, nem ritka, hogy úgymond a háziállatok és az emberek „védelmében” pusztítják őket. Ma alig 400 szibériai tigris él a természetben, így természetvédelmi szempontból nagyon fontos állatkerti tenyésztésük. Jelenleg 172 állatkertben összesen 489 egyedüket tartják és a 2013-ban született 49 kölyökből két kis nőtény Budapestre jött a világra.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Szumátrai orángután (*Pongo abelii*)

Az orangutánok a legnagyobb testű, fán élő állatok. A csimpánzokkal, gorillákkal ellentétben magányosan élnek és szinte az egész napot a fák lombjai közt töltik. Állatkertekben megfigyelhető, hogy mennyire érdeklődnek a tárgyak iránt, de a természetben is rendszeresen használnak eszközöket (pl. botot, leveles ágat stb.). A vadon élő állomány fennmaradását a sziget esőerdeinek pusztítása mellett, a vadászat és az illegális állatkereskedelem veszélyezteti leginkább. Még manapság is megrendelésre fogják be a kölyköket az orrvadászok, amelyek anyját általában megölik. Ráadásul az élőhelyeik nem csak fogyatkoznak, hanem fel is darabolódnak az ültetvények (pl. olajpálma) és az utak terjeszkedése miatt. Ennek következtében az egykor egységes orángután populáció 3 generáció alatt 80%-kal csökkent és a maradék állomány is 9 egymástól elszigetelt csoporttá esett szét Szumátrán. Ezt a folyamatot a sikeres visszatelepítési programok sem tudják egyelőre megfordítani, bár nagy eredmény, hogy ilyen módon egy 70 fős szaporodó kis populációval erősödött a vadonéló állomány. Az állatkertekben 245 szumátrai orángután él, köztük az 5 fős budapesti csapat tagjaként Moira, a Budapesti Állatkert 4 éves kölyke is.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Tarvarjú (*Geronticus eremita*)

A Fővárosi Állatkert 1998 óta vesz részt a faj megmentését segítő tenyésztési programban. Madaraink minden évben sikeresen költöttek, 2013-ban a 38 egyedből álló csapatban jelenleg is 7 fiókát nevelkedik. Az itt kikelt fiókák egy részét felcseperedés után a spanyolországi Jerezben lévő természetvédelmi területre juttatjuk, ahol természetes körülmények között élhetnek. A tarvarjú egykor Európa déli és középső részén is gyakori madár volt. Közép-Európából a 16. században pusztult ki a vadászat és főként a fiókák étkezési célú gyűjtése miatt. Mostanában többféle visszatelepítési program folyik, melyek célja, hogy a tarvarjú újra költőfajjává váljon egykori elterjedési területén. Jelenleg azon fajok közé tartozik, amelyeknél több egyed él az állatkertek tenyésztési programjaiban, mint a vadonban. Az állatkertek közel 1400 egyedet tartanak, míg egykori élőhelyei maradákn, Marokkóban kb. 440 és Törökország területén 100 madár képviseli a fajt.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

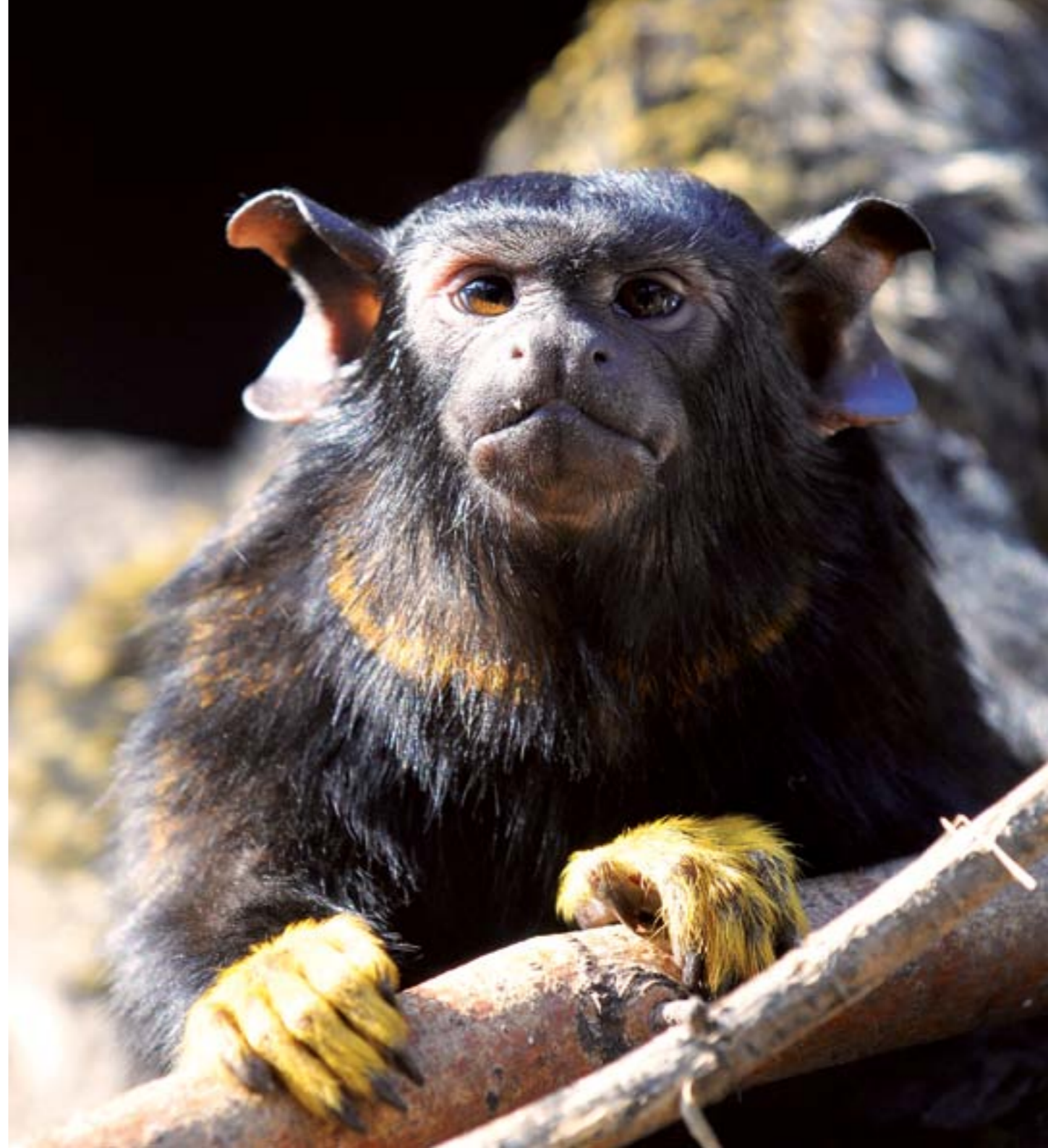
Vörös kafferbivaly (*Syncerus caffer nanus*)

A fekete színű kafferbivaly kisebb termetű, erdei rokona. Nem a szavannán, hanem közép-Afrika erdős területein él, akár 4000 méteres tengerszint feletti magasságban. Eldugottabb élőhelyei miatt vadonbeli állományáról kevés adat áll rendelkezésre, bár nagyrészt védett területeken fordulnak elő. A kutatók 60 000-re becsülik számukat, ami a szavannán élő kafferbivalyok számához képest (kb. 830 000) igen csekély. Az Afrikában élő nagyvadak pusztulását okozó minden veszély fenyegeti őket is: az élőhelyek fogyatkozása, a mezőgazdaság növekvő területigénye, az orvvadászat, ami sajnos még a, nemzeti parkokban is megállíthatatlan. Ezen felül a hosszan tartó szárazság, ha járványokkal párosul, komolyan megtizedeli az állományát. Budapesten 2011 óta szerencsére rendszeresen szaporodnak, pedig az őket tartó kb. két tucat állatkertben ez nem túl gyakori. A fekete színű, nagyobb termetű kafferbivalyt az emberre is veszélyes öt afrikai nagyvad egyikeként tartják számon.

Vöröshomlokú maki (*Eulemur rufus*)

Néhány éve még egy másik faj alfajának tekintették, sőt nemrég az „egykori” vöröshomlokú makit is két fajra bontották. Ennek következtében keveset tudunk róla. Nyugat-Madagaszkár lakója, ahol a száraz, síkföldi erdőket lakja. Éjszaka és nappal egyaránt jár tápláléka után. Tápláléka igen változatos, leginkább gyümölcsöket, hajtásokat, leveleket eszik, illetve a fák nedveit nyalogatja, ugyanakkor kisebb állatokat is fogyaszt. Szagjelzésekkel is kommunikál. 3-12 fős csoportokban él. Létét leginkább az emberi tevékenység veszélyezteti, ugyanis egy 2012-ben végzett vizsgálat bebizonyította, hogy három generáció alatt több mint 30%-kal csökkent a vöröshomlokú makik száma. Igazi állatkerti ritkaság, a világ állatkertjeiben mindössze 78 példánya él. Budapesten két példányt gondozunk, s az utóbbi tíz évben egy kölyök született.

Vöröskezű tamarin (*Saguinus midas*)

Dél-Amerika lakója. Az elsődleges és másodlagos erdőkben egyaránt előfordul, kedveli az erdőszéleket is. Tápláléka mintegy 50-50%-ban tartalmaz állati és növényi eredetű anyagot; rovarokat és egyéb gerinctelenekeket, lágy gyümölcsöket és nektárt. Családi, 3-12 fős közösségekben él. A csoporton belül csak egy nőstény szaporodik, amely évente egyszer ikreket hoz világra. A többi nőstény szaporodását a vezérnőstény viselkedése, illetve annak feromonjai gátolják. Ennek oka valószínűleg az, hogy a fiatalok felneveléséhez nem elég a nőstény, hanem a csoport többi tagjára is szükség van. A vöröskezű tamarinnak sok ellensége van: ragadozó emlősök és madarak, illetve kígyók egyaránt vadásznak rá. Ám mégis az emberi tevékenység, az élőhelyük kiirtása az, ami igazi veszélyt jelent rájuk. Budapesten, az elmúlt tíz évben tizenegy kölyök született.

Zsiráf (*Giraffa camelopardalis rothschildi*)

A zsiráf, mint faj még nem veszélyeztetett, még legalább százezer példánya él Afrikában. Egyes alfajai azonban közel kerültek a kipusztuláshoz. A Rothschild-zsiráfból például mindössze 2500 él a természetben. Ennek oka leginkább az emberi tevékenységben keresendő: az erdőirtások és a megváltozott éghajlat miatt a Szahara mind nagyobb területeket hódít el a szavannától, a robbanásszerűen növekvő emberi népességnek termőföld és legelő kell, s jelen van az orvadászat is. A zsiráf leginkább az erdős szavannán, ártéri és galériaerdőkben érzi jól magát, különösen szereti az akáciás területeket. A tehén 150-180 cm magas borját mintegy 450 napig tartó vemhesség után hozza világra. A kicsi már a születése utáni első órában követi anyját. Az első évben a borjak 75 százaléka ragadozók áldozata lesz. Állatkertünkben az első zsiráfborjú – melynek anyját Erzsébet királynőtől kaptuk ajándékba – 1868-ban született. Azóta 26 borjú jött világra, melyek több alfajt képviseltek. A jelenlegi, Rothschild-zsiráfokból álló csapatban eddig öt borjú született. Ebből az alfajból a világ állatkertjeiben ma 546 példányt tartanak, ebből hét él Budapesten.

A következő oldalakon sorakozó állatfajok még nem, vagy csak nagyon régen szaporodtak állatkertünkben, ám reményeink szerint hamarosan az ő kölykeikben és fiókáikban is gyönyörködhetünk.

A jövő reménységei

Csíkos hiéna (*Hyaena hyaena*)

Afrikában és Ázsiában egyaránt előforduló éjszakai ragadozó. Kevesebbet vadászik, mint foltos rokona, inkább dögevő. Olykor még az elhantolt tetemeiket is kiássa. Erőteljes állkapcsával a legkeményebb csontokat is összeroppantja. Leginkább egyesével látni, annak ellenére, hogy kisebb családi közösségekben él. A csoporthoz tartozó fiatalok is segítkeznek a kisebb kölykök felnevelésében. Ellensége alig van, egyes kutatók szerint azért, mert nagyon bűdös.

A csíkos hiéna érdekessége, hogy mivel a nemeket ránézésre lehetetlen megkülönböztetni egymástól, sokáig hímnős állatnak tartották. A hiénák nagyon hasonlítanak a kutyákhoz, ám rendszertanilag igen messze esnek tőlük, külön családot alkotnak. A csíkos hiéna állománya élőhelyének egyes területein nagyon megritkult. Állatkertekben viszonylag ritkán látható, noha az ember oltalmában akár 24 évig is él.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Fakó keselyű (*Gyps fulvus*)

A keselyűfajok egyik legtermesebbike kitért szárnyainak fesztávolsága a 2,6 métert is elérheti. Az 1940-es évekig Magyarország területén is költött, itt volt elterjedési területének északi határa. A pusztákon sok nagytestű háziállat legelt és az elhullott tetemek szorgos eltakarítói e madarak voltak. A külterjes állattenyésztés visszaszorulásának, a megváltozott szokásoknak (pl. a döögök elföldelése), valamint a módszeres irtásnak, vadászatnak köszönhetően az 1930-as, 40-es évek végére eltűntek az országból.

A fakókeselyű állománya közben Európában és Ázsiában is az összeomlás szélére került. Míg a dél-európai, elsősorban horvátországi populációt a juhnyájak védelmében a farkasok ellen kiszórt mérgek pusztították ki majdnem teljesen, addig az indiai, pakisztáni populációk a madarak egy patásoknak készült gyógyszer tetemekkel történő elfogyasztása után pusztultak el veseállás miatt. Felismerve a veszélyeztető tényezőket, azóta az eljárások megváltoztak és a tenyésztési programok sikeresen megerősítették a vadon élő állományt.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Farksodró vagy mézmedve (*Potos flavus*)

A farksodró vagy mézmedve Közép-és Dél-Amerika trópusi erdeinek lakója. Bár ragadozó, mégsem fogyaszt húst: élőhelyének legnagyobb részén 90%-ban gyümölcsöt, 10%-ban pedig nektárt és leveleket eszik, bár akadnak olyan populációk, ahol némi rovar is kerül az étlapra. Nevét nem mindennapi farkáról kapta, amely épp úgy alkalmas kapaszkodásra, mint egyes majmoké; e „végtagjával” kapaszkodva fejfelé is tud csüngen. Jellegzetessége még a hosszára kinyújtható nyelv, amely valószínűleg a nektár- és mézszerzésben segíti.

A farksodró igen szerencsés állat, mivel amikor aktív, a sasok már alszanak, a maga 2-3 kilogrammjával a baglyoknak többnyire túl nagy zsákmány, s mivel a fák koronájában él, életterébe viszonylag kevés szörms ragadozó jut el. Emiatt alakulhatott ki, hogy a szaporodási rátája alacsony: a nőstény 118 napig tartó vemhességi idő után legfeljebb évente egyszer egy, nagyon ritkán két kölyköt hoz világra. Az ember oltalmában akár 32 évig is élélhet.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Kea (*Nestor notabilis*)

Új-Zéland déli szigetének 600-2000 méter magas régióit lakja. A költési időn kívül kis csoportokban él. Az idősebb hímek poligámok, akár négy tojóval is kapcsolatban állhatnak. Fészket – amelyhez olykor hosszú alagút vezet – a talajhoz közeli sziklaüregekben, faodúban vagy a gyökerek között készíti. Kimondottan játékos természetű madár, ám eközben gyakran károkat is okoz: például kicsipkedi az autók gumiszigeteléseit, vagy éppen letöri az ablaktörlőket, a hétvégi házakból pedig szívesen lopkod. Növényi és állati eredetű táplálékot egyaránt fogyaszt. Hajdan azzal is meggyanúsították, hogy a birkákra támad, ezért 1860-és 1970 között mintegy 150000 keát pusztítottak el. A kea ma természetvédelem alatt áll, s külön nemzeti parkokat létesítettek a faj megóvása érdekében.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETTTERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Keleti vagy négyujjú erszényesnyest (*Dasyurus viverrinus*)

A keleti erszényesnyest nem is olyan régen még előfordult Ausztrália déli területein is, ám ma már csak Tasmániában él, viszont ott még szerencsére nagy számban található. A kontinensen utoljára Sydney külvárosában látták, 1960-ban. Ausztráliából valószínűleg a kóbor macskák szorították ki. A füves puszták, ligetes erdők, bozótosok és mezőgazdasági területek lakója. Világos és sötét színváltozata is ismert, ez utóbbi az állomány mintegy 25%-át alkotja. Állatkertünkben mindkét színváltozatot bemutatjuk. A nőstény egyéves korában szaporodik először. Május-júniusban párosodik, és harminc napig tartó vemhesség után, júniusban akár 30 kölyköt is szülhet, ezek közül azonban legfeljebb hat kerül az erszénybe, ahol a kicsik 8-9 hétig maradnak. A teljes elválasztás 5,5 hónaposan történik meg. Bár ragadozó, s így fogyaszt kisebb gerinceseket és gerinctelenekeket, emellett sok növényi kosztot is eszik. Az első négyujjú erszényesnyest 1991-ben érkezett Budapestre, míg a jelenlegi csoport 2013 óta látható állatkertünkben.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

Kis panda vagy vörös macskamedve (*Ailurus fulgens*)

A Himalájától Dél-Kínáig honos kis panda állományáról nincsenek pontos adataink, becslések szerint 16000-20000 példánya élhet még a természetben. Élőhelye egyre szűkül, mind kisebb területen fordul elő, s elterjedési területének egy részén alig maradt számára alkalmas erdő vagy bambuszliget. 4300 méter magasságban is előfordul. A természetben leginkább szürkületkor és éjjel aktív, állatkeretekben viszont gyakran nappal is tevékenykedik. Alváskor dús szőrzetű farkával betakarja a testét. Karmai félig visszahúzóhatók, ezért ügyesen mászik fára. Tápláléka igen változatos: leveleket, fűvet, bogyókat, gyümölcsöt, hajtásokat, gyökereket – főként bambuszleveleket és –hajtásokat –, alkalmanként gerinctelenekeket és tojást eszik. Állatkertünk első kis pandái 1990-ben a Sanghaji Állatkeretből érkeztek, később szaporodtak is. Ők a Kínában honos *A. f. styani* alfajhoz tartoztak. Ma Európában, így Budapesten is a világosabb szőrű törzsalak látható.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

86 Komodói varánusz (*Varanus komodoensis*)

A komodói varánusz az indonéziai Komodó, valamint a környező szigetek hatalmasra növő gyíkfaja, élőhelye csúcsragadozója. Testhossza eléri a 3 métert, testtömege akár 100 kg is lehet. 1912-ben fedezte fel egy brit tudós, ám a világ legnagyobb szárazföldi hüllője a mai tudósoknak is tartogat meglepetéseket. Néhány éve, az angliai Chester állatkertjében figyelték meg először, hogy képes szűznemzéssel szaporodni. Ez a szaporodási mód nagyon ritka a magasabb rendű gerincesek körében. Lényege, hogy a nőstények akár hímek jelenléte és közreműködése nélkül is képesek utódoknak életet adni. A szűznemzés képessége előnyös lehet a varánuszok több számára. Több kis szigetről álló élőhelyükön ugyanis könnyen előfordulhat, hogy nem találkoznak ellenkező nemű egyeddel. A szűznemzés során azonban csak hím utódok jöhetnek a világra. A Budapestre 2008-ban érkezett hüllő a chesteri állatkertben szűznemzéssel világra jött egyedek közül való, így tehát hím állat.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

87 Kovari (*Dasyuroides byrnei*)

A kovari Dél-Ausztrália északi és Queensland délnyugati részén honos. Mindössze néhány négyzetkilométeres otthonterületet birtokol. A nappalt többnyire maga ásta, vagy más fajoktól megszerzett üregében tölti, de előfordul, hogy napozik a reggeli órákban. Területét vizeletével, ürülékével, illetve illatmirigyjeinek váladékával jelöli meg. A kovarinál – ellentétben a legtöbb erszényes ragadozóval – fejlett szociális viselkedés is megfigyelhető; ilyen például az egymás tisztogatása, s játékos viselkedésformákat is megfigyeltek náluk. A nőstény 35 napos vemhességi ideje hasonló méretű rokonaihoz képest igen hosszúnak mondható, épp úgy, mint a 126 napos elválasztási kor. Egyszerre általában 6 kölyök születik. A párzási időszak jobbára április és december közé esik. A kicsik mintegy négy milliméteresen jönnek világra, kb. 56 napig tapadnak az erszényben az emlőre és kb. 100 napon fedezik fel a külvilágot. A kovari állatkertben 6-7 évig is élhet. Táplálékát tekintve nem válogatós, gerincteleneket, gyíkokat, kisemlősöket, s ha teheti kisebb madarakat fog. Az elvadult házi macskák folyamatosan csökkentik az állományát.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

8 Rövidcsőrű hangyászsün (*Tachyglossus aculeatus*)

A rövidcsőrű hangyászsün Új-Guinea, Ausztrália és Tasmánia gyakori lakója, állatkertekben azonban az egyik legnagyobb ritkaság. A trópusi és hegyvidéki esőerdők kivételével szinte mindenütt előfordul, néhol nagy számban van jelen. A hímek nemcsak tüskéikkel tudnak védekezni, hanem a hátsó lábakon lévő rövid, mérgező sarkantyúkkal is. Tojásrakó emlős, a bőrhéjú tojásból mintegy tíz nap elteltével kel ki a mindössze másfél centiméteres embrió, amely teljesen vak, csupas és magatehetetlen. Körülbelül ötven napon belül a kicsi elhagyja az erszényt, s hat-nyolc hónapos korára önállóvá válik. A hangyászsün nevének megfelelően leginkább hangyákkal és természetekkel táplálkozik. Nincsenek fogai, a rovarokat hosszú, akár 17 cm hosszú ragadós nyelvvel szedegeti össze. A kánikulát és a hideg évszakot nyugalmi állapotban vészeli át, olyankor testhőmérséklete 4 °C-ra is csökkenhet. Az EAZA illetékes szakbizottsága célul tűzte ki a hangyászsünök európai állatkerti állományának növelését.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

8 Sisakos kazuár (*Casuarus casuarius*)

Földünk második legnagyobb madara a 170 cm magasra és 60-80 kilogrammosra megnövő sisakos kazuár. Északkelet-Ausztrália és Új-Guinea lakója. Természetes állományát 20000 példányra becsülik. Az erdőket kedveli, az ágak között sisakjával tör utat magának. Gyümölcsöket, magvakat, bogyókat, néha halakat és rovarokat is fogyaszt. A kazuár fejének és nyakleányának színe híven tükrözi a madár hangulatát. Igen gyors, akár 60 km/órás sebességet is el tud érni. Bár kerüli az embert, egyes példányai, különösen költési időben, igen agresszívek lehetnek; ilyenkor a madár hatalmas rúgással tíz centiméteres karmát áldozata hasába döfi. A tojók olykor a nekik nem tetsző kakasokat is megölik. A tojó három-öt tojását a hím által földbe kapart és növényekkel bélelt fészekbe rakja. A költés és fiókanevelés ezek után a hím dolga. A tojó egy-egy költési szezonban akár négy-öt kakasnak is a fészkébe tojik. A fiókák 50-56 nap után kelnek ki. A sisakos kazuárok a természetben tíz-tizenöt évig, míg állatkertben átlagosan 18, de olykor 40 évig is élhetnek.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

5 Smaragdvaránusz (*Varanus prasinus*)

Fán élő, kistestű, mintegy 65-85 centiméter hosszú varánuszfaj, amely Új-Guinea jelentős részén előfordul. Az esőerdőkben és az ültetvényeken egyaránt megtalálható. Kitűnően alkalmazkodott a fán lakó életmódhoz: teste karcsú, nagyon hosszú kapaszkodófarka van, és hosszú, éles karmú ujjai. Zöldes színével tökéletesen beleolvad a környezetébe. Idejének nagy részét ágakon tölti. Nyelve hosszú, vele a környezet kémiai ingereit érzékeli, a zsákmányt és a fajtársakat is így ismeri fel. Az ivarokat nehéz megkülönböztetni egymástól. A hímek területvédők, riválisaikkal keményen megküzdenek. Állati eredetű táplálékot fogyaszt: gerinctelenekeket, tojásokat, madárfiókákat és kisemlősöket. A nőstény fészekalja kettő-öt tojásból áll, a kicsik 165-190 nap után kelnek ki.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

6 Sivatagi róka vagy fennek (*Vulpes zerda*)

E mindössze másfél kilogrammos ragadozó Észak-Afrikában, illetve az Arab-félsziget egy kis részén honos. Magát a fajt nem fenyegeti a kihalás veszélye, de egyes helyeken megritkult, mivel a hobbiállattartók miatt csapdázzák, illetve a házi kutyáktól elkapott betegségek és a növekvő gépkocsiforgalom is veszélyezteti. A rókaik között két okból is különleges: ő a legkisebb, s neki van a leghosszabb füle, amely egyfelől a hőleadásban játszik jelentős szerepet, másfelől zsákmányszerzéskor afféle lokátorként is funkcionálhat. A legtöbb rókafélével ellentétben falkában él, mely maximum 10 főből áll, és tagjai valószínűleg rokonok. A fennek igazi sivataglakó, de a kötöttebb talajt kedveli, ahol kotorékot áshat. Kevés vizet igényel. Bundája tömött, szinte hőszigetelt, s a forró sivatagi homok miatt a talpa is szőrös. Mesterséges körülmények között sokáig nem szaporodott, mígnem elsőként, 1977-ben a Budapesti Állatkertben sikerült tenyészteni.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

52 **Sugaras teknős** (*Geochelone radiata*)

Madagaszkár legdélebbi, legrázább részén őshonos, de megtelepítették a sziget néhány más pontján is. Nagytestű teknős, a kifejlett példányok páncélhossza megközelíti a 40 centimétert, tömege pedig a 13 kilogrammot. A faj biológiája alig ismert. Táplálékának 80-90%-a fűfélékből áll, emellett szukkulens növényeket és gyümölcsöket is fogyaszt. Különleges csemegéje az élőhelyén nagy számban honos folyamidisznó ürüléke. A nőstény szeptemberben általában 12 tojást rak. A helybéliek szerint a sugaras teknős elűzi a baromfibetegségeket, ezért gyakran csirkék közé teszik őket. Az őslakosok a sugaras teknőst szent állatnak tartják, és nem pusztítják el, ám a betelepülők a teknős védettsége ellenére mégis fogyasztják. Emellett az élőhelye is egyre csökken, s manapság is gyakran csempészik ki az országból, mind díszállatot. Állatkertünkben hat egyed él.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

53 **Viola turákó** (*Musophaga violacea*)

Nyugat-Afrika nyirkos erdeinek és folyómenti ligeteinek lakója. A tojó és a hím csaknem egyforma, csupán a csőrük színéről lehet megkülönböztetni őket. A lombkoronában, kisebb csapatban keresi táplálékát. Főként gyümölcsöket és bogyókat fogyaszt; ez utóbbiak között vannak az emberre erősen mérgezőek is. A madarak között különös módon fiókáit jórészt gyümölcsccsel, és nem magas fehérjetartalmú gerinctelennel eteti. Monogám, a költésre az esős évszak elején kerül sor. Fiókáinál a szárnyak környékén apró karmok találhatóak, amelyek megkönnyítik a fészek elhagyását. A fiókák ugyanis elhagyják a fészket, még mielőtt repülni tudnának s ezután annak környékén, az ágakon mászkálnak. A violaturákó a természetben szerencsére még nem veszélyeztetett, de állatkertekben ritka: összesen 355 példányt tartanak, melyek közül három Budapesten látható.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

94 **Vörös vari** (*Varecia rubra*)

Madagaszkár északkeleti részén honos. Akár öt kilogrammot is elérő testtömegével az egyik legnagyobb makifaj. Elsősorban éjszakai életet él. Hangja igen erős és félelmetes. Sok gyümölcsöt fogyaszt, jobbra alkonyatkor és pirkadatkor táplálkozik. Csoportban él, melyet egy vagy több domináns nőstény vezet. Szinte mindig ikreket hoz világra, s olykor hármaskrei is születnek. A nőstény falevelekből egyszerű fészket épít kölykei számára. Szülés után néhány napig a nyakbőrénél fogva cipeli a kicsinyeit, amelyek csak pár hetesen tanulnak meg anyjuk szőrébe kapaszkodni. A fajt leginkább az amúgy is kis területű élőhelyének elvesztése veszélyezteti, illetve még mindig vadásszák, és a húsát fogyasztják. Budapesten jelenleg egy hím és két nőstény él. Állatkertünkben legközelebbi rokonából, a fekete-fehér variból (*Varecia variegata*) is gondozunk két példányt.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

95 **Vörös folyamidisznó** (*Potamochoerus porcus*)

Élénkvoros színével egyedülálló a többnyire szürkés vaddisznófajok között. Az ivarokat könnyű megkülönböztetni, mert szemölcssei csak a kannak vannak. A vörös folyamidisznó Nyugat-Afrika és a Kongó-medence erdeit lakja. Mint nevéből is kitűnik, szereti az esőerdők folyóparti részeit és a mocsári erdők peremét. Leginkább kis (legfeljebb 15 fős) csoportokban él, de megfelelő élettérben ezek a kondák akár 60 fős csoportokká is egyesülhetnek. A vörös folyamidisznó Afrika azon ritka nagyemlőseinek egyike, melyeknek állománya emelkedőben van: a kitűnő táplálékot biztosító mezőgazdasági területek növekedésével, illetve a nagyragadozók számának csökkenésével új és új élettereket hódíthat meg. Bár a természetben gyakori, állatkertekben – mivel nem könnyű összeillő párt találni, és így nehezen szaporodik – ritkán látható. Hosszú életű, az ember oltalmában akár 20 évig is élhet.

CSEKÉLYEBB
KOCKÁZATÚ

SÉRÜLÉKENY

VESZÉLYEZTETETT

SÚLYOSAN
VESZÉLYEZTETETT

TERMÉSZETBEN
KIHALT

KIHALT

NOÉ modern bárkái

A Budapesti Állatkert valóságos kis ékszerdoboz a főváros szívében. Botanikai parkja országosan védett természetvédelmi terület, páratlan értékű épületei pedig más állatkerthez nem hasonlítható, egyedi műemléki környezetet alkotnak. Miközben a százéves épületek eredeti szépségét a felújítások során sikerült megtartani, sőt bizonyos esetekben a megsemmisült házakat újraépíteni, mindezek mellett a korszerű állat- és növénytartási, illetve ismeretterjesztési feltételeknek is megfelelt az Állatkert.

Ritka fajok egyedülálló műemléki környezetben

1866-os megnyitásától közel száz évig az ország egyetlen állatkertje a Pesti Állatkert volt. Mára az egyik leglátogatottabb kulturális attrakció lett, amelyet évente egymillióan keresnek fel. Az eltelt idő alatt fő tevékenységi területe sokat változott, és szerencsésen elvesztette korábbi „menaszéria” karakterét. Mint mai, modern állatkertnek, az értékközpontú és természetközeli szabadidős programok biztosítása, az oktatási és ismeretterjesztési munka, a veszélyeztetett fajokat megőrző természetvédelmi programok működtetése, valamint a tudományos kutatás adják fő tevékenységi körét. Az elmúlt évtizedekben az állatvédelmi törvényhez, a természetvédelmi érdekekhez, valamint a szakmailag korszerű állattartás elvárásaihoz igazodva állatgyűjteményét is átalakította. A hangsúly az élőhelyek problémáinak érzékeltetésére és a veszélyeztetett fajok, illetve alfajok bemutatására tolódott. Gazdag élő gyűjteményének kialakítása mellett a Budapesti Állatkert komplex kulturális intézménnyé is vált, hiszen a természettel kapcsolatos kultúra mellett a művészetek területein is komoly kínálatot épített fel: rendezvényeket, fesztiválokat, művészeti kiállításokat, komolyzenei és jazzkoncerteket is szervez.

Sokféleség minden szempontból

A 2013. év végén a Budapesti Állatkertben 1072 különböző állatfaj 10354 egyedét, illetve 117 tenyésztését láthatta a közönségünk. Ez az élő zoológiai gyűjtemény nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedőnek számít, egyrészt nagy fajszáma, másrészt fajösszetételének változatosága miatt. Állatkertünk arra törekszik, hogy az élővilág egyik legfőbb jellemzőjét, a sokféleséget minél szélesebb keresztmetszetben mutassa be. Így Budapesten az emlősökön és madarakon kívül kétélűekkel, nagyszámú hallal, valamint egyedülállóan gazdag gerinctelen gyűjteménnyel is találkozhat a közönség.

Együttműködő állatkertek

A mai állatkertek egyre növekvő környezeti problémákkal teli világban működnek. Élőhelyek eltűnése, éghajlatváltozás, víz-, levegő- és talajszennyezés, orrvadászat, állatcsempészet, fertőzések és még megannyi fenyegető veszély leselkedik az állat- és növényfajok sokaságára. Ebben a helyzetben az állatkertek és akváriumok még fontosabb szerepet játszanak a természet, az élőlények védelmében, mint valaha.

Az élővilág sokszínűségének megőrzéséért az állatkertek céltudatosabban, szervezettebben lépnek fel. Egymással is sokkal intenzívebben működnek együtt. Ennek keretét az Európai Állatkertek és Akváriumok Szövetsége adja, amely az Európa vezető állatkertjeit tömörítő szakmai szervezet. A szövetség mai formájában 1992 óta működik, tagságába 41 ország 345 állatkertje és akváriuma tartozik. Ezek az intézmények évente összesen 140 millió látogatót fogadnak.

A mai, modern állatkertek sok évtizedes állattartási és -gondozási tapasztalatuk révén hatalmas ismeretanyaggal rendelkeznek, és szorosan együttműködő hálózatuknak köszönhetően egyre nagyobb szerepet játszanak a természetvédelmi programok sikerességében. A természetvédelem teljes spektrumát felölelve dolgoznak, kezdve a veszélyeztetett fajok tenyésztésétől, a kutatáson, szemléletformáláson, oktatáson, támogatások gyűjtésén át egészen a fajok és élőhelyeik megőrzéséig. Számos visszavádítási sikertörténet pedig azt bizonyítja, hogy az állatkertek munkája nélkül már most is szegényebbek lennénk jó néhány értékes fajjal.

Összefogás a fajok megmentésére

Állatorvosok munkában

Az élőhelyeiken ritkává vált, természetvédelmi szempontból veszélyeztetett fajok állatkerti védelmének legfontosabb elemét a koordinált fajmegőrző tenyésztési programok adják. Vannak programok, amelyeket az amerikai kontinens állatkertjei és akváriumai tartanak fenn, és vannak az Európai Állatkertek és Akváriumok Szövetsége által gondozott természetvédelmi programok. Ennek keretében az európai állatkertek a Partula csigáktól a Horn-foki cápán keresztül az emberszabású majmokig több mint 345 fajt és alfajt szaporítanak tervezetten. Ezek az európai állatkerti fajmegőrző tenyésztési programok, az ún. EEP (European Endangered Species Programmes) amelyek közül jelenleg 31 programban veszünk részt tenyésztési program tartásával és szaporítással, illetve egy faj esetében koordinátorként is.

Azon fajok közül, amelyeknek jelenleg (még) nincs szervezett tenyésztési programjuk, de európai szintű törzskönyvezésük már megkezdődött (ún. ESB-s – European StudBook – fajok), állatkertünk 36 fajjal foglalkozik. Vannak olyan ritka fajok is, mint például az aranyhasú mangábe, amely állatkertekben is nagyon ritka állatnak számít, vadonbeli állományáról pedig egyáltalán nincsenek adatok. A faj koordinált tenyésztését pont ezen adatok hiánya gátolja. Összesen tehát 67 olyan különleges faj található Budapesten, amelyek esetében részt veszünk a nemzetközi fajmegmentő munkában.

A természet szolgálatában

A munka sikerének másik kulcsa egy naprakész adatbázis, amely tartalmazza az állatkertekben tartott összes faj minden egyes egyedének lehető legtöbb adatát: születési időpontját, felmenőit és azok elérhető adatait, oltásait, betegségeit, aminek alapján a lehető legnagyobb változatosságot fenntartó párosítási döntéseket meg lehet hozni. A leszármazás ismeretében lehet ugyanis a tenyészpárokat úgy kialakítani, hogy a lehető legjobb genetikai állományú állatkerti populáció jöjjön létre. Ez az állatkertek által fenntartott nemzetközi fajinformációs rendszer (ZIMS/ISIS). Az itt összegyűlt és a törzskönyvi adatokkal kiegészített adatbázis elemzése alapján dönti el az adott faj koordinátora, hogy hova kerüljön tenyésztésre egy-egy egyed. A Budapesti Állatkert szakembere vezet például a mandrillok törzskönyvét, és ellátja a faj európai koordinátori szerepét is. A könyvben szereplő fajokról közölt állatkerti állományadatok is az ISIS nevű hatalmas nemzetközi adatbázisból származnak.

Mandrill

Aranyhasú mangábe

Mi lesz a sikeresen szaporított egyedekkel?

A sikeres állatkerti szaporítómunka önmagában nem elég egy faj vadonbeli fennmaradásához, ahhoz nélkülözhetetlenek az eredeti élőhelyet megőrző (ún. in situ) programok. Tehát a fajmentő munka sikerének a kulcsa, hogy az élőhelyvédelmi és az állatkertekben végzett programok kapcsolódjanak egymáshoz. Így az állatkerti szervezetek együttműködnek mind a nagy természetvédelmi világszervezetekkel (pl. IUCN, WWF), mind a nemzeti természetvédelmi hatóságokkal, minisztériumokkal, valamint a helyi faunát felmérő és állománymentő munkát végző természetvédő egyesületekkel, egyetemekkel. Csak így lehetséges az, hogy az állatkertekben sikeresen szaporított fajok egyedei gondos válogatás és hosszú, többlépcsős szokatási folyamat eredményeként visszavadíthatóak legyenek eredeti élőhelyeikre. Szerencsére egyre több faj esetében lehet beszámolni nemcsak sikeres szaporítómunkáról, hanem sikeres visszatelepítésről is. Az „Állatkertből a természetbe” című fejezetben olvasható néhány példa azokról a kihalóban vagy végveszélyben lévő fajokról, amelyknél az állatkerti szaporítási munka révén sikerült az állat természetes élőhelyén megerősíteni annak állományát, vagy újra létrehozni egy önfenntartó populációt.

Fakó keselyű

Tarvarjú

Munka a kerítésen kívül

Mint a fentiekből is látható, az állatkerti természetvédelmi munka nem ér véget az Állatkert határainál. 2001-ben kapcsolódtunk be a **fakó keselyűk** védelméért folytatott horvátországi programba. Partnerünkkel, a horvát „Caput Insulae” Ökológiai Központtal együttműködve a horvátországi Cres-szigeten élő keselyűállomány megmentéséért dolgozunk. A Balkán-félszigeten élő fakókeselyű-állomány egyre fogyatkozik, és emberi beavatkozás nélkül már valószínűleg kipusztult volna. A legnagyobb veszélyt a táplálékhiány, az élőhelyek elvesztése és az emberi zavarás jelenti. Az 1980-as években mindössze 20 fészkelő pár élt Cres szigetén, de mára a madarak mentésének, etetésének köszönhetően ez 80 párra gyarapodott.

A **rákosi vipera**, ez a kistermetű, 50-60 cm hosszú kígyó Magyarország fokozottan védett hullője, természetvédelmi értéke egymillió forint. Mindössze két területen, a Hanságban és a Kiskunságban maradt fenn, az összes többi előfordulási helyéről kipusztult. A teljes hazai állomány valószínűleg 500 példány alatt van. A rohamos állománycsökkenés elsődleges oka élőhelyek elvesztése, de ritkította a kígyókat a kereskedelmi célú gyűjtésük és szándékos pusztításuk is. Pedig az aprócska viperának nincsen erős mérge, azt is a szöcskék, sáskák, madárfiókák, rágcsá-lóivadékok megbénítására használja. A természetvédelmi program keretében az Állatkert a pusztulófélben lévő élőhelyekről bekerült állatokat szükség esetén állatorvosi ellátásban részesíti, gyógyulásukig tartja. A több éves munkának köszönhetően a program keretében több mint 600 vipera jött a világra, ami magasabb szám a vadon élő állományénál.

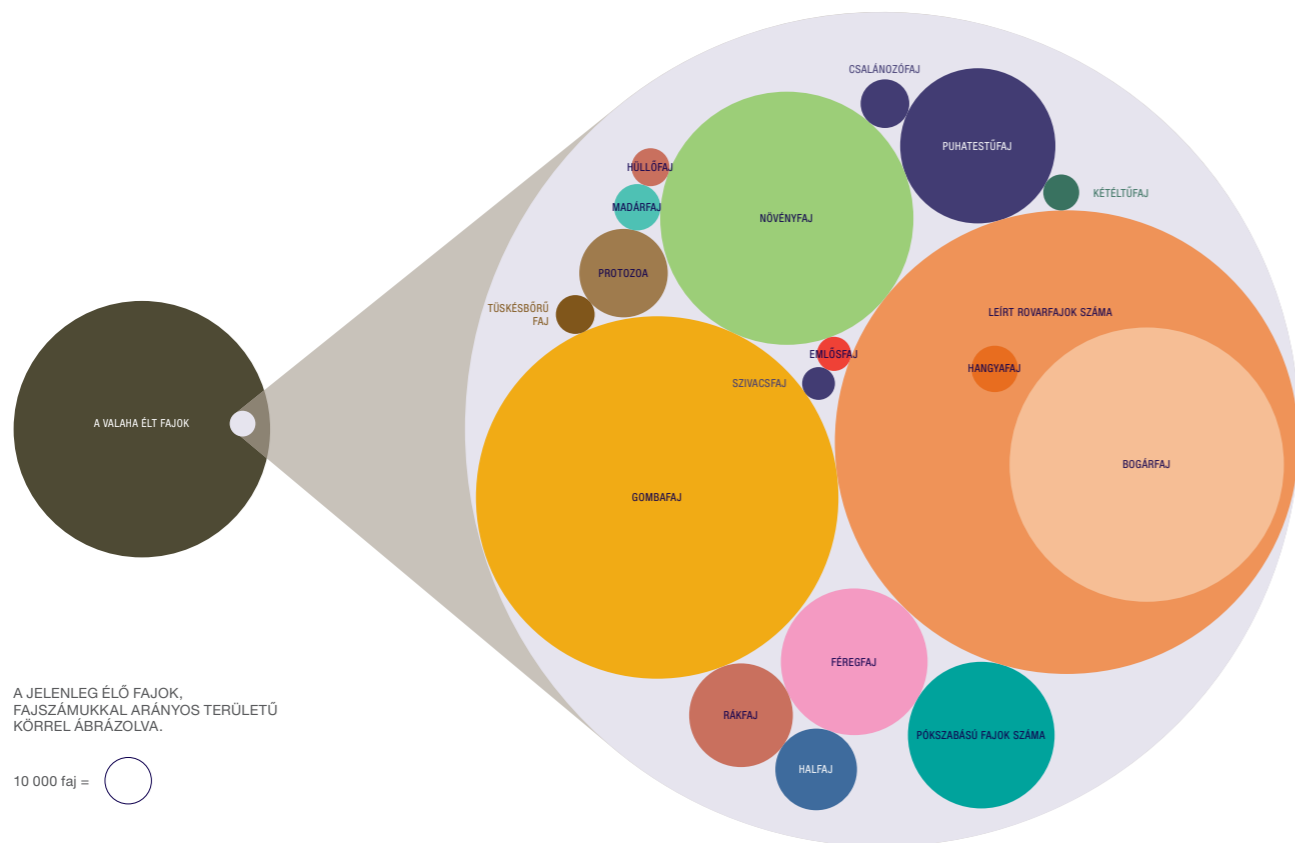

Az állatállományok megmentését célzó tenyésztőmunka kiterjed olyan háziállatok tervszerű szaporítására is, amely fajta másképp eltűnnének az életünkben. Ilyen a lovak között az ősi, vadló-bélyegeket mutató **hucul** fajta, amelynek még felelhető tisztavérű egyedeit a hetvenes-nyolcvanas években gyűjtötte össze Dr. Anghi Csaba, a Fővárosi Állat- és Növénykert egykori igazgatója. Az Állatkert a fajta génmegőrzését és szakszerű tenyésztését tűzte ki célul, és a munkában partnere lett az Aggteleki Nemzeti Park. Így 1986-ban a kb. tíz kancából álló gyűjtemény felkerült Aggtelekre. A kezdetben meglévő, összegyűjtött állományt azóta több külföldről vásárolt egyeddel frissítve a Nemzeti Park szakemberei tenyésztik.

Vajon milyen sors vár a ma élő fajokra?

A Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) által évente összeállított úgynevezett Vörös Listán a világ természetvédelmi szempontból veszélyeztetett állat- és növényfajai szerepelnek. Adataik szerint a jelenleg élő fajok több mint harmadát a kihalás fenyegeti, amiért elsősorban az emberi tevékenység a felelős. A Vörös Lista a jelenleg ismert mintegy 1,8 millió fajnak csupán alig három százalékáról rendelkezik részletes, tudományos információkkal, ráadásul a Földön élő fajok nagy részét tudományosan még le sem írták.

Ahogy a természetes élőhelyek zsugorodnak, az ember által kezelt, védett populációk száma viszont növekszik, egyre inkább összerosódnak a ma még elkülönülőnek látszó határok: mit tekintünk állatkertnek, mit rezervátumnak, és létezik-e egyáltalán az emberi hatásoktól mentes, úgynevezett szabad természet?

Változó élővilág – eltűnt és új fajok

A kihalás – a Föld és az élővilág történetével foglalkozó kutatók szemszögéből nézve – nem feltétlenül tragikus esemény, hanem a fajképződéshez hasonló természetes folyamat, az evolúció egyik motorja. A földtörténet során legalább öt olyan kihalási esemény volt, amelyet az eltűnt fajok, ill. nemzetségek arányát tekintve tömegesnek nevezhetünk. A kutatók szerint jelenleg zajlik a hatodik ilyen esemény, amely sokkal gyorsabb folyamat, mint a korábbiak voltak. Egyik sajátossága az élőhelyek erőteljes feldarabolódása és átalakulása, márpedig a gyorsan változó élőhelyeken hátrányossá válhat az élőlények sok olyan tulajdonsága, amely addig előnyös volt.

A Természetvédelmi Világszövetség adatai szerint az elmúlt 50 évben 799 faj halt ki a Földről, s ebből a részben természetes okok folytán kihalt fajok száma mindössze 61. A többi faj eltűnésében szerepet játszott az ember tevékenysége is. További 58 növény- és állatfaj csak tenyésztőknél vagy állatkertekben, vadasparkokban maradt fenn. A kutatók akkor nyilvánítanak eltűntnek egy fajt, ha legalább ötven éve nem látták a természetben. A kihaltnak hitt állatok azonban néha újra felbukkannak. Ilyen pl. a Parma-kenguru vagy a leghíresebb „visszatérő” állat, a bojtosúszójú hal. Erről a fajról korábban azt hitték, hogy 80 millió éve kihalt, amíg 1938-ban dél-amerikai halászok hálójába nem akadt egy példány. Az újra felbukkant állatok közé tartozik az ausztráliai Lord Howe-szigeti botsáska is.

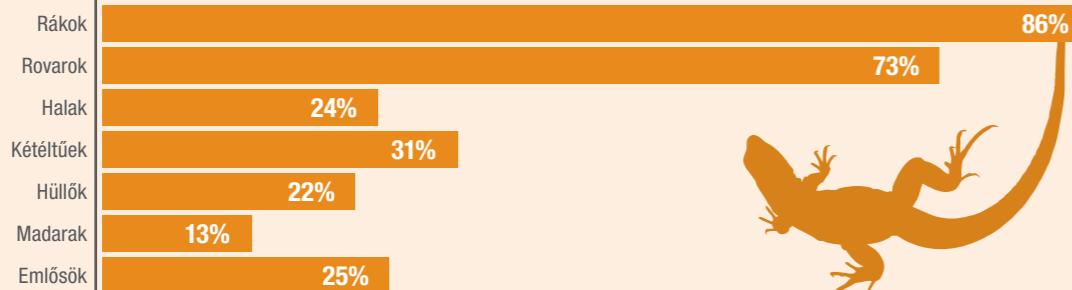
Lord Howe-szigeti botsáska

St. Lucia papagáj

A szakemberek szerint napjainkban a leírt és felmért állatfajok egyharmada a kihalás szélére sodródott. Ezen belül is az összes gerinces faj húsz százaléka kihalással veszélyeztetett. Ráadásul a fajok természetvédelmi helyzete drámai sebességgel romlik, különösen a trópusokon. A legveszélyeztetettebb térség jelenleg Délkelet-Ázsia, ahol a mezőgazdaság, az ültetvények terjeszkedése, az erdőirtás és a vadászat a legnagyobb pusztító tényező.

Kihalással veszélyeztetett fajok aránya a rendszertani csoporton belül

Mivel van miről, hát beszélni kell róla!

Mindebből látható, hogy a különféle állat- és növényfajok hosszútávú megmaradásának alapvetően az a feltétele, hogy az állatkertek hatékonyan felhívják a közvélemény figyelmét az általuk végzett fajmentő munka eredményeire, a fajok vadonbeli helyzetére, az élőhelyek sebezhetőségére, a veszélyeztető tényezőkre és a cselekvés fontosságára. Az állatokról szóló párbeszédnek, szemléletformálásnak pedig a legkézenfekvőbb színtere az állatkert, ezért a természetvédelmi munkánkban legalább akkora hangsúlyt kap az oktatás, az ismeretterjesztés, mint maga a szakmai tevékenység. Ezen a területen is érdemes összefogniuk a kerteknek, mert így hatékonyabban lehet egy-egy problémára felhívni a figyelmet. Az európai állatkertek a szemléletformálásban is már évek óta együtt dolgoznak. Több mint egy évtizede indítanak olyan természetvédelmi kampányokat, amelyek során egy-egy konkrét faj vadonbeli helyzete vagy egy ökológiai probléma megismertetése a cél. Volt, hogy a tigrisek, a kétlélűek, a gorillák, az európai ragadozók vagy épp a sarkvidéki állatfajok védelmére fogtak össze, de indítottak kampányt a dzsungelhús-jelenség ellen is. Ilyen esetekben együtt gyűjtenek adományokat is a vadonbeli élőhelymentő munka megsegítésére. Eddig közel tízezer élőhelyvédelmi programot támogattak az így befolyt összegekből. A kampányok során használt játékok, oktatási anyagok nagy részét a programban részt vevő állatkertek együtt dolgozták ki, remélve, hogy így összefogva messzebbre hallatszik a hangjuk.

Vándorgalamb

Új-Zélandi fűrj

Prérifajd

Burchell-zebra

Schomburgk-szarvas

Erszényes farkas

Őstulok

Néhány, az elmúlt 350 évben kihalt madár és emlős taxon (faj és alfaj) felsorolása

Állatfaj neve	Kihalás valószínűsített helye és ideje	A kihalás oka
Aldabrai poszáta (<i>Nesillas aldabrana</i>)	A Seychelle-szigetek egyik korallszigete: az Aldabra-atoll	Az ember által betelepített kecskék, macskák, patkányok
Álarcos páfrányposzáta (<i>Bowdleria rufescens</i>)	Chatham-szigetek, 1895	Az ember által behurcolt állatok (patkányok, macskák), valamint bozótégetés, legeltetés
Auckland-szigeteki bukó (<i>Mergus australis</i>)	Auckland-szigetek, 1902	Vadászat, háziállatok betelepítése
Búbos seregély (<i>Fregilupus varius</i>)	Réunion-sziget, 1705 Réunion-sziget, 1705	Vadászat, háziállatok betelepítése, mezőgazdaság.
Dodó (<i>Raphus cucullatus</i>)	Mauritius, 1685	Háziállatok betelepítése, mezőgazdaság
Hosszúlábú álfakusz (<i>Xenicus longipes</i>)	Új-Zéland, 1950	Az ember által behurcolt patkányok
Karolinai papagáj (<i>Conuropsis carolinensis</i>)	Amerikai Egyesült Államok, 1914	Vadászat
Kenguru-szigeti emu (<i>Dromaius baudinianus</i>)	Kenguru-sziget, 1827	Vadászat
Kubai ara (<i>Ara tricolor</i>)	Kuba, 1864	Vadászat
Labradori réce (<i>Camptorhynchus labradorius</i>)	Labrador-félsziget, 1875	Vadászat
Madagaszkári strucc (<i>Aepyornis maximus</i>)	Madagaszkár, XVII. század	Vadászat
Mauritiusi ásólúd (<i>Alopochen mauritianus</i>)	Mauritius, 1698	Vadászat
Mauritiusi réce (<i>Anas marecula</i>)	Mauritius, 1696	Vadászat
Óriás alka (<i>Pinguinus impennis</i>)	Atlanti-óceán északi medencéje, 1844	Vadászat, tojásgyűjtés
Óriás moa (<i>Dinornis novaezealandiae</i>)	Új-Zéland, 1850	Vadászat
Réunioni ásólúd (<i>Mascarenachen kervazoi</i>)	Réunion-sziget, 1710	Vadászat
Réunioni ibisz (<i>Threskiornis solitarius</i>)	Rodrigues-sziget, 1761	Az ember megjelenése, zavarás
Fidzsi csikosszárnyú guvat (<i>Nesoclopeus poecilopterus</i>)	Fidzsi-szigetek, 1973	Vadászat és az ember által behurcolt patkányok
Vándorgalamb (<i>Ectopistes migratorius</i>)	Észak-Amerika, 1914	Vadászat
Arab gazella (<i>Gazella arabica</i>)	Arab-félsziget, XX. század	Vadászat
Barbadosi mosómedve (<i>Procyon gloveralleni</i>)	Barbados	Vadászat
Erszényes farkas (<i>Thylacinus cynocephalus</i>)	Ausztrália és Tasmánia, 1936	Vadászat
Falklandi pamparóka (<i>Duscicyon australis</i>)	Falkland-szigetek, XX. század	Vadászat
Fehérfarkú erszényesnyúl (<i>Macrotis leucura</i>)	Ausztrália, 1931	Az ember által betelepített ragadozók
Jemeni gazella (<i>Gazella bilkis</i>)	Jemen, XX. század	Vadászat
Karibi barátfóka (<i>Monachus tropicalis</i>)	Karib-tenger, 1952	Élőhelyének elpusztítása, vadászat
Kék lóantilop (<i>Hippotragus leucophaeus</i>)	Dél-afrikai Köztársaság, 1799	Vadászat
Kvagga (<i>Equus quagga</i>)	Dél-afrikai Köztársaság, 1878	Vadászat
Schomburgk-szarvas (<i>Cervus schomburgki</i>)	Thaiföld, 1938	Vadászat
Sivatagi patkánykenguru (<i>Caloprymnus campestris</i>)	Ausztrália, XX. század	Az ember által betelepített ragadozók
Steller tengeri tehene (<i>Rhytina gigas</i>)	Bering-tenger, 1768	Vadászat
Tengeri nyérc (<i>Mustela macrodon</i>)	Kanada, XX. század	Prémvadászat
Vörös gazella (<i>Gazella rufina</i>)	Algéria, XX. század	Vadászat

Állatkertből a természetbe

Az állatkertek csak a XX. század első felétől kapcsolódtak be az aktív természetvédelembe. Ennek egyik oka az volt, hogy a XIX. század második felétől számos állatfaj örökre eltűnt a Föld színéről. Az első olyan állatfaj, amelyet egyértelműen az állatkertek mentettek meg a kipusztulástól, az európai bölény. Azóta több tucatra emelkedett azoknak az állatfajoknak a száma, amelyek az állatkertek nélkül ma már nem léteznének. Közülük most néhány olyan állatot ismertetünk, amelyek hajdan bemutatásra kerültek vagy éppen most is láthatók állatkertünkben.

Egy igazi sikertörténet

A XVIII. században még négy helyen fordult elő Európában bölény (*Bison bonasus*): Kelet-Poroszországban, Lengyelországban, Erdélyben és a Kaukázusban. A XX. század elejére azonban már csak a lengyel és a kaukázusi bölények maradtak fenn, mindkét helyen igen kis állományban. A kaukázusi bölény 1927-ben ki is pusztult. 1922. október 15-én – leginkább az első világháború és az azt követő forradalmak pusztításai miatt – Európában mindössze 56 európai bölény élt.

1927-ben Magyarországon ülésezett a Nemzetközi Bölényvédelmi Társaság; ennek fő oka az volt, hogy már működött a Visegrádi Bölényrezervátum, ahová a Budapesti Állatkert európai bölényeit telepítették ki. Az állatokat 1923-ban szállították Visegrádra, egy tízholdas, bekerített területre. A bölénypark 1930-ig működött.

Az európai bölények száma egész Európában lassan emelkedni kezdett, ám a második világháború alatt többségük elpusztult. 1951-ben mindössze 59 bika és 76 tehén élt a világon. Ettől kezdve az európai bölények száma folyamatosan nőtt: létszámuk 1968-ban lépte át az 1000 példányt (1019), 2004-ben a szabadon élő állomány 1955 egyed volt, 31 helyen tartva, míg állatkertekben 1200 példányt gondoztak.

A Budapesti Állatkert európai bölényei a Visegrádi Bölényparkban

Az első, Mongóliában befogott Przewalski-lovak (*Equus przewalskii*) Askania Novába (Ukrajna) kerültek, majd 1901-ben 28 ázsiai vadló került kontinensünk állatkertjeibe, a kis ménes azonban szétforgácsolódott. A két világháború tovább apasztotta az állományt. A Prágai Állatkertben 1959-ben kezdték el törzskönyvezni a vadlovakat, ekkor mindössze 59 példányt tudtak lajstromba venni - ma pedig már ezernél is többen vannak.

Nemzetközi összefogás eredményeképpen a hortobágyi Pentezugba is kerültek Przewalski-lovak: 1997-ben érkezett 21 példány, amelyek a közel háromezer hektáros, bekerített területen megtalálták életfeltételeiket, s oly jól szaporodnak, hogy ma már kétszáznál is többen legelésznek a pusztán.

Amikor 1865-ben a felfedezték a David-szarvast vagy milut (*Elaphurus davidianus*), a faj már csak fogságban élt, egy Pekingtől néhány kilométerre lévő vadsparkban őrizték mintegy 120 egyedét. Nem sokkal később néhány példány Európába is került, ám egyedül a bedfordi herceg gondolt arra, hogy Woburn Abbey-i birtokán tenyésztelepet hozzon létre e különleges szarvas szaporítására. Időközben Kínában mind egy szálgi kiirtották a Dávid-szarvasokat. Az európai kontinensen is alig maradt belőlük, az utolsókat az első világháború söpörte el. Csupán a Woburn Abbey-i csapat maradt fenn: itt 1920-ban körülbelül ötven milut tartottak. Később a herceg jó néhány példányt adott át az európai és amerikai állatkerteknek. Ma már több ezer milu él a világ állatkertjeiben, sőt, 1986-ban megkezdődhetett a faj visszatelepítése Kínába.

Przewalski-ló

Dávid-szarvas

Addax

Kardszarvú antilop

A sivatagok és félsivatagok csak kevés állatot tudnak eltartani, ezért az ott élő fajok különösen sebezhetőek. Különlegesen szép szarvukért a Szahara térségében élő antilopokat és gazellákat szívesen zsákmányolták Európa és Amerika vadászai, emellett húruk és bőrük miatt az egyre népesedő helyi lakosság is ritkította őket. Ezért egyáltalán nem meglepő, hogy több fajuk is a kipusztulás szélére sodródott. Az egykor a Szahara északi és déli peremén élt kardszarvú antilopnak (*Oryx dammah*) utolsó vadon élő példányait az 1980-as években látták, ezért 2000-ben a természetből kipusztultnak nyilvánították. Szerencsére állatkertekben és a tenyésztelepeken jól szaporodik, így van remény a megmentésére és visszatelepítésére. Az addax vagy más néven mendeszantilop (*Addax nasomaculatus*) természetes állományáról szinte semmit sem tudunk, annyi azonban bizonyos, hogy kritikusán veszélyeztetett. Állatkertekben szerencsére jól szaporodik, ma mintegy 1700 egyede él mesterséges körülmények között.

Az állatkertünkben is látható Hawaii lúd (*Branta sandvicensis*) ma már több ezer példányban él a világ állatkertjeiben és a természetben, noha 1952-ben már csak mintegy harminc példány maradt élőhelyén, a Hawaii-szigeteken. Mivel vedlési időben nem tud repülni, könnyű zsákmányt jelentett a szigetekre felelőtlenül betelepített disznóknak, mongúzoknak, patkányoknak, kutyáknak-macskáknak és persze az embereknek is. A világhírű brit ornitológus, Sir Peter Scott fáradozásának eredményeképpen az általa vezetett Angol The Wildfowl & Wetlands Trust-nek és több állatkertnek köszönhetően e különleges lúdfaj megmenekült a kipusztulástól. Hasonlóképpen eredményes volt a Bali seregély (*Leucospaer rotschildi*) megmentése is, amelynek vadon élő populációi élőhelyük elvesztése miatt már csaknem kihaltak, s csupán az állatkertekben élő mintegy ezer példány biztosítja a faj fennmaradását.

Hawaii lúd

Bali seregély

Kínai aligátor

Lord Howe-szigeti botsáska

A kínai aligátor (*Alligator sinensis*) már csak Kínában, a Jangce folyóban és annak környékén él. A múlt század második felében természetes állománya néhány száz példányra apadt. Szerencsére ma már állatkertekben remekül szaporodik, és élőhelyén is védelemben részesül. Noha még mindig kritikusan veszélyeztetett állatfajról van szó, ma már nem kell tartani a közvetlen kipusztulásától. Az állatkertekben kikelt egyedek ugyanis visszatelepíthetők eredeti élőhelyükre.

A Lord Howe-szigeti botsáskát (*Dryococelus australis*) 1930-tól kihaltak vélték, ám 2001-ben, a szigettől 25 kilométerre eső sziklaszirten újra felfedezték. Csak néhány egyedet találtak, ezért megkísérelték állatkerti tenyésztésüket, a szaporítás központja a Melbourne-i Állatkert lett. S bár a Lord Howe-szigeti botsáska speciális igényű és nehezen szaporítható, mégis sikerült több erős populációt létrehozni ebből a ritka ízeltlábúból.

Régen volt – hogy is volt?

Az elmúlt közel százötven évben remek eredményeket értünk el számos állatfaj tenyésztésében. Akadt olyan is közöttük, amelyet Európában először Budapesten sikerült szaporítani. 1918 és 1930 között nem volt zsiráf az Állatkertben, így különösen nagy volt az öröm, amikor 1930. április 4-én Budapestre érkezett két maszáj zsiráf (*G. c. tippelskirchi*). Európa állatkertjeiben a második világháború előtt leginkább ezt az alfajt láthatta a közönség, ám 1934-ben, kontinensünkön először nálunk szaporodott!

Medvék és macskák

Európában elsőként Budapesten sikerült felnevelni az örvösmedve (*Ursus thibetanus*) bocsát. A 1933. január 10-én született kicsit el sem kellett venni anyjától, aki féltő gonddal felnevelte. Az első olyan jegesmedvebocs, amely a Budapesti Állatkertben felnevelődött 1933. november 23-án született. Igazi világszenzációnak számított, ugyanis az akkori szakirodalom szerint: „... a Földön 8-10 azoknak az állatkerteknek a száma, ahol hasonló esemény történt, s ebből mindössze öt állatkertben sikerült a bocsot felnevelni.”

A múlt században számos kölykük született a leopárdoknak, jaguároknak és tigriseknek is. Közülük a legritkábbról, az azóta sajnos már kipusztult jávai tigrisről (*Panthera tigris sondaica*) mindenképpen érdemes szót ejteni. Az első jávai tigris a múlt század húszas és harmincas éveinek fordulóján élt az Állatkertben. *Saxa*, a nőstény tigris nyolchónapos korában, 1925 nyarán érkezett hozzánk. 1927 és 1933 között hét alomban összesen 20 kölyke született, s közülük nyolc egészségesen fel is nevelődött. Párja, *Emir* azonban nem jávai, hanem bengáli tigris volt.

1950-ben két erősen középkorú jávai tigris érkezett az Állatkertbe, *Bengál* és *Fatime*. 1952-ben két nőstény kölykük született – ők később szovjet állatkertekbe kerültek –, majd 1959-ben megszületett *Nahar*. Elképzelhető, hogy ő volt a jávai tigrisek egyik utolsó példánya, hiszen amikor Nahar 1976-ban elpusztult, valószínűleg vele tűnt el végleg ez a csodálatos nagymacska Földünkéről. A jávai tigrist ugyanis először az 1950-es években nyilvánították kipusztítottnak, de 1976-ban újra látták.

Jávai tigris

Örvös medve

Jegesmedve

Nem lenne teljes a kép, ha nemoznánk az őshonos magyar kutyafajták állatkerti tenyésztéséről, főleg azért, mert állatkertünknek oroszánrésze volt abban, hogy e kutyafajták egyáltalán fennmaradtak!

Már 1912-ben beindult a magyar pásztorkutyák tervszerű tenyésztése. Az állatkert igazgatójának *Lendl Adolf*nak, majd állatorvosának, *Raitsits Emil*nek köszönhetően sikerült áttörést elérni e fajták népszerűsítésében is.

A második világháborút követően ismét jelentősen megnőtt az állatkerti tenyésztés szerepe, ahol 1956-tól folyt ismét tervszerű kutyatenyésztés, kezdetben kuvaszokkal és pulikkal. Ugyanebben az időszakban az Állatkert későbbi főigazgatója, *Dr. Szederjei Ákos* a még meglévő néhány magyar vizsla tenyésztésbe vonásán fáradozott.

A Madárosztály egykori vezetője, *Dr. Fodor Tamás* pedig szó szerint a teljes kipusztulástól mentette meg az erdélyi kopót. Ugyanis 1947-ben Romániában minden kopót ki kellett irtani, mert dúvadnak tekintették őket! Hosszas kutatás után sikerült hozzájutni előbb két példányhoz, melyeket csak nagyon kalandos körülmények között lehetett áthozni a határon. A kutyák, majd a később érkezett további egyedek az Állatkertben kerültek elhelyezésre, és végre megkezdődhetett a fajmentő tenyésztés!

Puli

Erdélyi kopó

Hucul ló

Nílusi víziló

A hucul ló tanulékony, edzett és jóindulatú fajta. Színe általában pej, de gyakori a fakó is. Hajdan legendákat meséltek munkabírásáról és szívósságáról. Kezességét bizonyítja, hogy kiválóan bevált a gyerekek lovagoltatására. Ezért is volt különösen jelentős, hogy a Budapesti Állatkert az Aggteleki Nemzeti Parkba egy szépen szaporodó ménest alakított ki.

Állatkertünk első vízilovát, Jónást az 1880-as években fogták be a Felső-Nílus vidékén és néhány év berlini tartózkodás után 1893-ban érkezett Budapestre. 1917-ben pusztult el. 1912-ben rajta kívül már bemutatásra került Bandi és Ara. A rendszeresen szaporodó Ara nevét hamarosan Aranyra változtatták, lévén akkoriban igen jól lehetett a víziló szaporulattal üzletelni. Arany összesen tizennégy borjat hozott világra, így kiérdemelte a világ legtermékenyebb állatkerti vízilóvána címét. Egyik lánya, Kincsem negyvenöt év alatt tizenegy borjával örvendeztette meg a látogatókat és az állatkert dolgozóit. A Budapesti Állatkertben összesen 39 vízilóborjú született és csak hét érkezett más állatkertből vagy kereskedőtől.

Írány a keltetőgép!

Túzok

Túzok csibe

Ugartyúk fióka

Gulipán

A világon az elsők között Budapesten keltettek vadmadártojásokat. Amikor *Cerva Frigyes* 1910-ben az Állatkerthez került, feladata volt a Madárosztályt megszervezni és vezetni. Cerva az újjáépülő állatkertben a magyar madárfauna legjellegzetesebb reprezentánsait is összegyűjtötte. Gyűjtőútjairól nemcsak madarakat, hanem tojásokat is hozott magával. Így kezdődött el az Állatkerthez a nagyobb volumenű vadmadárkeltetés. Am miután kikeltek a madarak, még keményebb munka következett: a fiókákat fel is kellett nevelni. Ennek módját is Cerva kísérletezte ki. Keltetett és felnevelt egyebek mellett székigolyát (gólyatöcs), gulipánt, törpe és kis vízcibét, valamint megannyi más fajt. A madarak részben az Állatkerthez maradtak, részben pedig kiváló cserealapot képeztek.

A madárkeltetés csak a második világháború végén és az utána következő néhány évben szünetelt, majd 1956-tól ismét a régi lelkesedéssel folyt. Ekkortól mindinkább előtérbe került a természetvédelmi szemlélet, s számtalan olyan fészekalj került begyűjtésre, amelyek különben megsemmisültek volna. Évente sok száz madárfióka kelt, s a madarak túlnyomó részét kifejllett korában – megfelelő felkészítő „tréning” után – szabadon bocsátották.

Magyarország óvott óriásmadara a tűzok (*Otis tarda*). Mesterséges szaporításának kidolgozásában is nagyon fontos munkát végzett Dr. Fodor Tamás. Már 1958-ban megkezdte kutatásait – Dr. Sterbetz Istvánnal közösen –, amelyeknek eredményeképpen sikerült kidolgozni a tűzoktojások keltetésének és a fiókák felnevelésének receptjét. Az Állatkerti 10 éves kutatómunka tette lehetővé azt is, hogy később a Dévaványai Tűzoktelep megszülethessen.

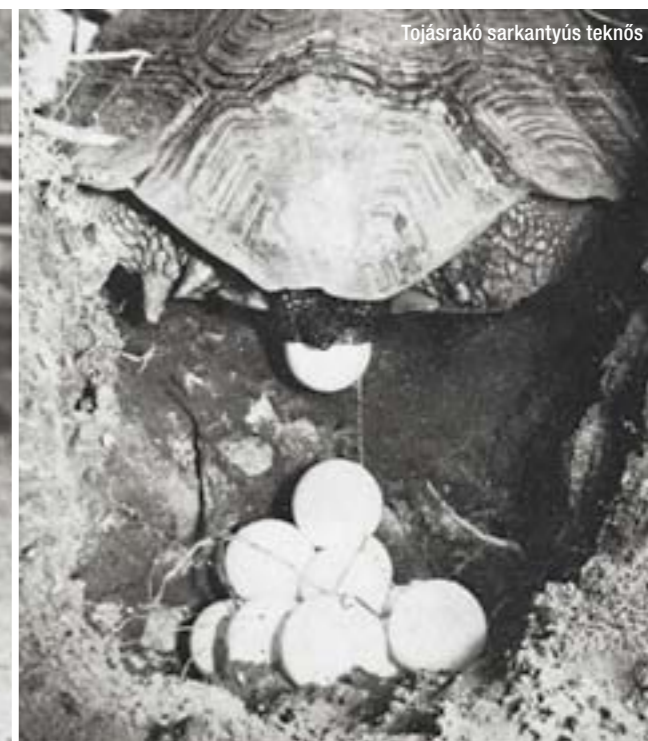
1973-ban felnevelte fiókáit az Állatkert ugartyúkpárja (*Burhinus oedicnemus*). Ez volt e faj negyedik tenyésztési sikere a világon. 1978-ban újabb szakmai bravúr következett, Dr. Mödlinger Pálnak világon hatodikként sikerült a gulipánt (*Rucervirostra avosetta*) tenyésztetnie.

A felsoroltakon kívül még több száz roppant izgalmas állatfaj szaporulatának örülhettünk. Rendszeresen szaporodtak Grevy-zebráink (*Equus grevyi*), recés zsiráfjaink (*G. c. reticulata*), onagerjeink (*Equus hemionus onager*) és dorcas gezelláink (*Gazella dorcas*), valamint guerezamajmink (*Colobus guereza*). A hullók közül említést érdemel a ma már nagyon ritka argentin boa (*Boa constrictor occidentalis*), amelyet 1961-ben már szaporítottunk – talán elsőként Európában –, de nagy esemény volt 1973-ban a kis sarkantyús teknősök (*Geochelone sulcata*) kikelése is. A szakirodalom szerint a világon elsőként nálunk sikerült tenyészteni ezt a mázsás súlyú páncélost.

Hasonlóképpen szép sikereket értünk el a hazai halfajok szaporításában is. A világon talán elsőként szaporodott Akváriumunkban a védett, apró testű fürge csele (*Phoxinus phoxinus*).

Grevyi-zebra

Tojásrakó sarkantyús teknős

Fürge csele

Adatok a könyvben bemutatott állatfajokról

Állatfajok	Budapesten élő egyedek száma	Születések az elmúlt 10 évben	Vadonbeli állomány (az IUCN adatbázisa alapján)	A nemzetközi állatkerti információs rendszerben regisztrált állomány
Aranyhasú manganó (<i>Cercocebus chrysogaster</i>)	9	12	ritkasága miatt nem ismert	40
Arany oroslánmajmocska (<i>Leontopithecus rosalia</i>)	2	2	kb. 1000	473
Ázsiai elefánt (<i>Elephas maximus</i>)	4	1	40000-50000	665
Ázsiai vadkutya (<i>Cuon alpinus</i>)	6	4	2000-2500	209
Borzas gödény (<i>Pelecanus crispus</i>)	13	5	10000-14000	582
Csikos hiéna (<i>Hyaena hyaena</i>)	2	0	10000	162
Csupaszorrú vombat (<i>Vombatus ursinus</i>)	3	1	kb. 40000	49
Derby-kenguru (<i>Macropus eugenii</i>)	9	39	nem ismert	146
Dél-amerikai tapír (<i>Tapirus terrestris</i>)	2	0	nem ismert	414
Ecsetfarkú patkánykenguru (<i>Bettongia penicillata</i>)	3	3	kb. 5000	287
Éji majom (<i>Aotus azarae boliviensis</i>)	5	6	nem ismert	32
Féhrhomlokú selyemmajom (<i>Callithrix geoffroyi</i>)	1	3	néhány ezer	402
Fakó keselyű (<i>Gyps fulvus</i>)	5	0	az európai állomány kb. 21000 pár	445
Farksodrú vagy mézmedve (<i>Potos flavus</i>)	2	0	nem ismert	248
Fekete-fehér vari (<i>Varecia variegata</i>)	3	0	néhány ezer, max. 10000	839
Gundi (<i>Ctenodactylus gundi</i>)	12	5	nincs adat, stabil állomány	84
Gyűrűsfarkú maki (<i>Lemur catta</i>)	12	15	10000-100000	3275
Jácintkék ara (<i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>)	4	3	6500	386

Állatfajok	Budapesten élő egyedek száma	Születések az elmúlt 10 évben	Vadonbeli állomány (az IUCN adatbázisa alapján)	A nemzetközi állatkerti információs rendszerben regisztrált állomány
Jávai langur (<i>Trachypithecus auratus auratus</i>)	11	8	nem ismert	168
Kaffer szarvasvarjú (<i>Bucorvus leadbeateri</i>)	3	2	nem ismert	329
Kea (<i>Nestor notabilis</i>)	4	0	5000 (3300 költő madár)	206
Kék koronásgalamb (<i>Goura cristata</i>)	5	12	15000	186
Keleti vagy foltos erszényesnyest (<i>Dasyurus viverrinus</i>)	4	0	nem ismert, stabil	41
Kétujjú lajhár (<i>Choloepus didactylus</i>)	7	7	nem ismert	360
Kis panda (<i>Ailurus fulgens fulgens</i>)	2	0	10000	618
Komodói varánusz (<i>Varanus komodoensis</i>)	1	0	5700	223
Kovari (<i>Dasyuroides byrnei</i>)	6	0	kb. 10 000	63
Mhorri-gazella (<i>Gazella dama mhorr</i>)	7	3	az alfaj kihalt a vadonban	148
Mókusmajom (<i>Saimiri sciureus</i>)	20	34	nem ismert	1427
Nyala (<i>Tragelaphus angasii</i>)	5	2	32000 – 40000	538
Nyugati síkvidéki gorilla (<i>Gorilla gorilla gorilla</i>)	6	4 (a jelenlegi háremben)	max. 125000	776
Orrszarvú leguán (<i>Cyclura cornuta</i>)	4	0	10000-17000	228
Pápaszemes pingvin (<i>Spheniscus demersus</i>)	29	8	max. 80000	2377
Perzsa oroslán (<i>Panthera leo persicus</i>)	10	7	350	329
Perzsa párduc (<i>Panthera pardus saxicolor</i>)	3	6	kb. 1200	93
Rövidcsőrű hangyászszün (<i>Tachyglossus aculeatus</i>)	2	0	nem ismert, vélhetően stabil	147

Állatfajok	Budapesten élő egyedek száma	Születések az elmúlt 10 évben	Vadonbeli állomány (az IUCN adatbázisa alapján)	A nemzetközi állatkerti információs rendszerben regisztrált állomány
Sisakos kazuár (<i>Casuarus casuarus</i>)	2	0	20000	186
Sivatagi róka (<i>Vulpes zerda</i>)	2	0	nem ismert	354
Smaragd varánusz (<i>Varanus prasinus</i>)	2	0	nem ismert	128
Sugaras teknős (<i>Geochelone radiata</i>)	2	0	nem ismert	1231
Szélesszájú orrszarvú (<i>Ceratotherium simum</i>)	3	2	20165	525
Szerecsenmaki (<i>Eulemur macaco macaco</i>)	3	3	10000-100000 között	234
Szibériai tigris (<i>Panthera tigris altaica</i>)	4	5	431-529 között	486
Szumátrai orangután (<i>Pongo pygmaeus abelii</i>)	5	5 (1992-től)	7341	246
Tarvarjú (<i>Geronticus eremita</i>)	29	54	443	1349
Violaturákó (<i>Musophaga violacea</i>)	3	0	nem ismert, stabil	355
Vörös folyamidisznó (<i>Potamochoerus porcus pictus</i>)	3	0	nem ismert, vélhetően stabil	415
Vörös kafferbivaly (<i>Syncerus caffer caffer</i>)	6	5	60000	135
Vörös vari (<i>Varecia rubra</i>)	3	6	10000-100000 között	591
Vörösfülű ara (<i>Ara rubrogenys</i>)	5	7	max. 2700	201
Vöröshomlokú maki (<i>Eulemur fulvus rufus</i>)	1	1	nem ismert, erős állomány	78
Vöröskezű tamarin (<i>Saguinus midas</i>)	4	11	nem ismert, stabil	342
Zsiráf (<i>Giraffa camelopardalis rothschildi</i>)	7	5 (összes születés 1868 óta minden alfajból: 26)	2500	546

Ajánlott irodalom

Anghi Csaba (é.n.): *Víziló az Állatkertünkben*, Művelt Nép Könyvkiadó

Anghi Csaba (1978): *Állatkertről állatkertre*, NATURA

Clutton-Brock, Juliet (2002): *Emlősök*, Panemex-Grafo

Csányi Vilmos, Persányi Miklós, Popper Péter:

Egyásra nézve – Társaink a tengerimalacoktól a csimpánzokig – Az élet dolgai – Szimpozium sorozat, Saxum Kiadó, 2010

Hanga Zoltán (2000): *Állatkerti körséta*, Pallas Könyvek

Harrison-Greensmith (1994): *A világ madarai*, Panem-Grafo 11(1) 74-77.

Kittenberger Kálmán (é.n.): *Az állatkert nagy- és kismacskaféléi*, Művelt Nép Könyvkiadó

Kovács Zsolt (2002): *Ismérjük fel az állatkerti emlősöket!* GABO

Kovács Zsolt (2007): *100 jó kérdés az állatkerti állatokról*, Novum

Kovács Zsolt (2013): *Asha és rokonai*, FÁNK

Kovács Zsolt (2014): *KalandoZOO – Magyarország Állatkertjei*, EX BB Kiadó

Macdonald, David szerk. (2005-2008): *Novum állatvilág enciklopédia*, I-VII. kötet

Persányi Miklós, Prof. Dr. (2010): *Vidámparki és állatkerti perspektívák*, Budapest folyóirat, VII. új évfolyam, 2010/8. szám

Persányi Miklós, Prof. Dr. (2010): *Az állatkert: világhattrakció!* Budapest folyóirat, VII. új évfolyam, 2010/5. szám

Szabon Márta (2009): *Végveszélyben az aranyhasú mangábe*, Vadon 16(1). 10-11.

Szabon Márta (2008): *Végveszélyben a Mhorr-gazella*, Vadon 15(4) 44-45.

Szabon Márta szerk. (2009): *Együtt a vadvilág jövőjéért*, Magyar Állatkertek Szövetsége

Wilson, Don E. & Russel A. Mittermeier ed.(2009-13): *Handbook of the Mammals of the World*,

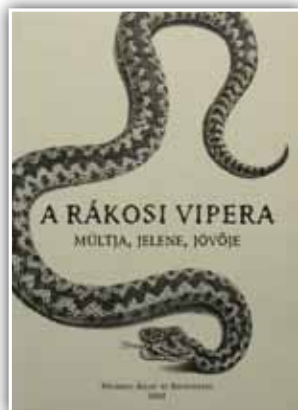
Vol. I-III. Lynx Edicions

Előszó	5
A természetvédelmi célú tenyészmunkában együttműködő szervezetek	8
Állatkerti Vöröskönyv	9
Aranyhasú mangábe.....	10
Arany oroszlánmajom.....	12
Ázsiai elefánt.....	14
Ázsiai vadkutya.....	16
Borzas gödény.....	18
Csupaszorrú vombat.....	20
Derby-kenguru.....	22
Ecsetfarkú patkánykenguru.....	24
Éji majom.....	26
Fehérfejű selyemmajom.....	28
Gundi.....	30
Gyűrűsfarkú maki vagy katta.....	32
Jácintkék ara.....	34
Jávai langur.....	36
Kaffer szarvasvarjú.....	38
Kék koronás galamb.....	40
Kétujjú lajhár.....	42
Mhorr gazella.....	44
Mókusmajom.....	46
Nyala.....	48
Nyugati síkvidéki gorilla.....	50
Pápaszemes pingvin.....	52
Perzsa oroszlán.....	54
Perzsa leopárd.....	56
Szélesszájú orrszarvú.....	58
Szerecsen maki.....	60
Szibériai tigris.....	62
Szumátrai orángután.....	64
Tarvarjú.....	66
Vörös kafferbivaly.....	68
Vöröshomlokú maki.....	70
Vöröskezű tamarin.....	72
Zsiráf.....	74
Vörösfülű ara.....	76
A jövő reménységei.....	77
Csíkos hiéna.....	78
Dél-amerikai tapír.....	79
Fakó keselyű.....	80
Farksodró vagy mézmedve.....	81

Fekete-fehér vari.....	82
Kea.....	83
Keleti vagy négyujjú erszényesnyest.....	84
Kis panda vagy vörös macskamedve.....	85
Komodói varánusz.....	86
Kovari.....	87
Rövidcsőrű hangyászsün.....	88
Sisakos kazuár.....	89
Sivatagi róka vagy fennek.....	90
Smaragdvaránusz.....	91
Sugaras teknős.....	92
Viola turákó.....	93
Vörös vari.....	94
Vörös folyamidisznó.....	95
NOÉ modern bárkái	96
Ritka fajok egyedülálló műemléki környezetben.....	97
Sokféleség minden szempontból.....	98
Együttműködésben az európai állatkertekkel.....	99
Összefogás a fajok megmentésére.....	100
A természet szolgálatában.....	101
Mi lesz a sikeresen szaporított egyedekkel?.....	102
Munka a kerítésen kívül.....	103
Vajon milyen sors vár a ma élő fajokra?.....	104
Változó élővilág – eltűnt és új fajok.....	105
Néhány, az elmúlt 350 évben kihalt madár és emlős taxont felsorolása.....	107
Mivel van miről, hát beszélni kell róla!.....	109
Állatkertből a természetbe	110
Egy igazi sikertörténet.....	111
A vadló és szarvas.....	112
Az utolsó pillanatban.....	113
Megmentett madarak.....	114
Visszatérnek a vadonba.....	115
Régen volt– hogy is volt?	116
Medvék és macskák.....	117
Tervszerű tenyésztés.....	118
Ló és víziló.....	119
Keltetni és felnevelni.....	120
Zebrák, majmok, teknősök.....	121
Az ismertetett állatfajok állományadatai	122
Ajánlott irodalom	125

SOROZATUNK EDDIG MEGJELENT KÖTETEI

Megrendelhető:

info@allatkertialapitvany.hu

ÁLLATKERTI KÖTETEK A TERMÉSZETÉRT

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Sed porta vel erat a tempor. Maecenas consectetur orci in dapibus pretium. Sed est lorem, blandit a convallis non, feugiat volutpat purus. Suspendisse libero metus, eleifend at egestas quis, luctus iaculis nunc. Fusce rhoncus nisl et nunc congue lobortis. Pellentesque accumsan felis sed pharetra pellentesque. Praesent egestas vestibulum porttitor. Mauris egestas, nibh ac congue sollicitudin, purus augue sagittis leo, a convallis dolor sapien nec diam. Ut nec lobortis tellus. Nam sollicitudin tincidunt dolor eget cursus. Nunc aliquam diam ac nisl viverra bibendum. Suspendisse in nibh feugiat, dignissim mauris vitae, dignissim nibh. Aenean sem mauris, accumsan sed sodales eu, cursus non ante.

Morbi mauris magna, tincidunt nec tincidunt in, vehicula et libero. Phasellus dictum bibendum lorem quis fermentum. Cras ut ultricies tellus. Vivamus sed placerat elit, sed mattis dui. Class aptent taciti sociosqu ad litora torquent per conubia nostra, per inceptos himenaeos. Nullam ut ante arcu tempor ultricies sit amet ut sem.